

Про затвердження Програми
економічного і соціального розвитку
Миколаївської області на 2026 рік

Тридцять третя позачергова сесія
восьмого скликання

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України «Про засади державної регіональної політики», Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940), Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно, затвердженої рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 2 (в редакції рішення Миколаївської обласної ради від 01 травня 2025 року № 8), розпорядження начальника Миколаївської обласної військової адміністрації від __ грудня 2025 року № ____ -р «Про схвалення проекту Програми економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік», обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік (далі - Програма), що додається.
2. Це рішення набирає чинності з 01 січня 2026 року.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійні комісії обласної ради.

Голова обласної ради

Антон ТАБУНЩИК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Миколаївської
обласної ради

**ПРОГРАМА
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2026 РІК**

ВСТУП

Програму економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік (далі – Програма) розроблено Миколаївською обласною військовою адміністрацією за участю районних військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, територіальних органів центральних органів виконавчої влади відповідно до законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про правовий режим воєнного стану», Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету», з урахуванням завдань таких документів державного планування:

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019;

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940);

Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2026-2028 роки, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2025 року № 946 «Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2026-2028 роки».

Програма визначає мету, головні пріоритети, завдання та комплекс заходів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей, визначених Стратегією розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно, затвердженою рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 2 (в редакції рішення Миколаївської обласної ради від 01 травня 2025 року №8), вирішення наявних

соціально-економічних проблем у регіоні, здійснення заходів зі стабілізації економічного та соціального розвитку регіону в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії Російської Федерації, в короткостроковій перспективі.

Аналітична складова Програми базується на фактичних показниках економічного і соціального розвитку Миколаївської області за попередні роки та поточний рік (I-III квартали 2025 року), наявній офіційній статистичній інформації, а також пропозиціях та оперативних даних структурних підрозділів обласної військової адміністрації, територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Виконання Програми передбачає координацію спільних дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади у співпраці з представниками бізнесу, науки та громадських об'єднань, спрямованих на втілення державної регіональної політики розвитку Миколаївської області для досягнення визначених цілей та завдань.

Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності в області трансформовані в перелік конкретних заходів та згруповані у розділи, які відповідають стратегічним та оперативним цілям розвитку області. Фінансування Програми здійснюватиметься з урахуванням необхідності виконання першочергових завдань, викликаних запровадженням воєнного стану, реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та міжнародної технічної допомоги.

Інструментом реалізації завдань щодо впровадження пріоритетів розвитку області також є виконання заходів обласних цільових та комплексних програм, розробка, затвердження і внесення змін до яких здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та з урахуванням Порядку розроблення та моніторингу виконання обласних цільових та комплексних програм, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації від 13 серпня 2021 року № 433-р.

Розділ 1. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ ЗА ВІДПОВІДНИМИ НАПРЯМКАМИ

Миколаївська область – південний регіон України, що має потужний потенціал до економічної спроможності завдяки наявності та якості корисних копалин, зокрема будівельної сировини, земельних, водних, лісових ресурсів, рекреаційних ресурсів для туризму, галузей суднобудування, машинобудування, металургії, харчової промисловості, значних сільськогосподарських угідь та сприятливих умов для розвитку сільського господарства. Вигідне географічне положення та наявність морських портів роблять область важливим транспортним вузлом, що сприяє розвитку логістики, торгівлі та залученню інвестицій.

Бойові дії та близькість до фронту суттєво вплинули на економічну спроможність Миколаївської області, зокрема через руйнування інфраструктури, людські втрати; міграцію населення, у тому числі висококваліфікованих кадрів, зменшення обсягів виробництва, втрату традиційних ринків збуту, ускладнену логістику, блокування роботи портів, забруднення території вибухонебезпечними предметами, обмеження в оборотному капіталі для виконання експортних та внутрішніх замовлень, що призвело до значних економічних втрат. Миколаївщина лишається однією з найбільш замінованих та пошкоджених областей України внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Проте сьогодні спостерігається поступове налагодження і відновлення роботи підприємств та бізнесу області майже до довоєнних показників.

Промисловий комплекс

Промисловість – це потужний сектор економіки області.

Обсяг реалізованої промислової продукції у січні-серпні 2025 року становив 95,5 млрд грн, що на 21,6 млрд грн більше ніж за аналогічний період 2024 року, у тому числі:

постачання електроенергії, газу, пари, кондиційованого повітря та інше (водопостачання, каналізація, поводження з відходами) – 72,3 млрд грн, що становить 75,7 % загального обсягу реалізації, до січня-серпня 2024 року – на 18,3 млрд грн більше (+33,9 %);

продукції переробної промисловості – 22,8 млрд грн, що становить 23,9 % загального обсягу реалізації, до січня-серпня 2024 року – на 3,4 млрд грн більше (+17,5%), зокрема:

харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 15,8 млрд грн, що становить 16,5 % обсягу реалізації, до січня-серпня 2024 року – на 2,6 млрд грн більше (+19,7%);

продукції машинобудування – на 3,5 млрд грн, що становить 3,7 % загального обсягу реалізації, до січня-серпня 2024 року – на 1,6 млрд грн більше (+84,2%).

Найбільш вагомий вплив на обсяги реалізованої промислової продукції області за видами діяльності мають постачання електроенергії, газу, пари, кондиційованого повітря та виробництво продукції переробної галузі промисловості.

У порівнянні з довоєнним періодом в області значно збільшилося виробництво електроенергії за рахунок її вироблення вітряними та сонячними електростанціями.

Більшу частину обсягу реалізованої продукції у переробній промисловості формують такі підприємства, як: ПрАТ «Лакталіс–Миколаїв», ТОВ «Сандора», ФГ «Органік Системс», ТОВ «Європейська транспортна стивідорна компанія», АТ «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря»-«Машпроект», ТОВ «Первомайський молочноконсервний комбінат».

Одним з основних видів діяльності в структурі переробної промисловості в області є виробництво харчових продуктів та напоїв.

За останніми статистичними даними, середньооблікова кількість штатних працівників на промислових підприємствах області становить 31795 осіб (25% від загальної кількості), з них 14750 (46,4% по промисловості) – працюють у переробній промисловості, 13299 (41,8 % по промисловості) – у сфері постачання електроенергії, газу, пари, кондиційованого повітря.

Індекс промислової продукції у серпні 2025 року порівняно з липнем склав 106,2%, з серпнем 2024 року – 89,9%.

У порівнянні з січнем–серпнем 2024 року індекс промислової продукції становив 98,2%.

Найбільшими стримуючими факторами для промислового виробництва залишаються брак робочої сили, висока вартість сировини та енергії, логістичні проблеми, відсутність інвестицій тощо.

Враховуючи, що з початку війни робота портів Миколаївської області фактично заблокована, портова інфраструктура зазнала суттєвої руйнації, промисловість несе значні втрати не тільки від простою потужностей портових об'єктів, але й від втрати заробітку підприємствами області, значну долю собівартості продукції яких тепер становить ускладнена логістика.

У 2025 році підприємства продовжують поступово відновлювати свої виробничі потужності та нарощувати обсяги виробленої продукції.

Значне збільшення ділової активності Миколаївської області має відбутись після припинення активних бойових дій та відновлення виробничої інфраструктури Миколаївської області.

Загалом з лютого 2022 року (станом на 01.10.2025) 1178 підприємств (юридичні особи) змінили місцезнаходження та перереєстровані на територіях інших областей. Кількість підприємств, які змінили місце реєстрації з інших регіонів України до Миколаївської області – 940.

Агропромисловий комплекс

Аграрний сектор економіки Миколаївської області – це цілісний комплекс, пов'язаний з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями, кваліфікованими спеціалістами. Пріоритетними напрямками розвитку агропромислового комплексу є виробництво якісної, безпечної, конкурентоспроможної продукції як для внутрішнього споживання, так і для формування експортного потенціалу.

Земельний фонд області становить понад 2,0 млн га земель сільськогосподарського призначення або 5 % загальної площі сільгоспугідь України, у тому числі ріллі – 1,7 млн га.

За особливостями природних умов Миколаївська область розташована у зоні недостатнього зволоження і є територією ризикованого землеробства. Одним із напрямів нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції є штучне зрошення сільгоспугідь.

Зрошувані землі Миколаївської області займають 190,3 тис. га, що становить 10% загальної площі сільськогосподарських угідь. У довоєнний період щорічно поливалося в межах 33,0 тис. га, у 2024 році - 18,0 тис. га, у 2025 році - 18,5 тис. га.

Наслідки війни суттєво вплинули на діяльність водогосподарських організацій, які здійснюють подачу води на полив сільськогосподарських культур та безпосередньо на водокористувачів, що здійснюють зрошення.

Ураховуючи кліматичні зміни, зокрема глобальне потепління та посухи, збирання гарантованих урожаїв у зоні півдня України неможливе без відновлення зрошення земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні області.

За останні роки через негативні погодно-кліматичні умови, в тому числі посуху, спеку, відсутність тривалого періоду опадів, діяльність, яка пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції, стає більш ускладненою.

У поточному році втрати сільськогосподарських культур по Миколаївській області внаслідок несприятливих погодних умов спостерігаються на площі 432,0 тис. га (32%). Особливо великі втрати зафіксовано на посівах соняшнику та кукурудзи на зерно.

Не менш важливим фактором, що впливає на збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, є якісний склад ґрунту. Відповідно до даних агрохімічних обстежень протягом останніх років спостерігається поступова деградація земель.

Зупинити процес деградації ґрунтів можливо через застосування на практиці екологічних та економічних обґрунтувань енерго- та ресурсозберігаючих технологій відтворення родючості ґрунтів і ведення землеробства, а також їхньої адаптованості до соціально-економічних і ґрунтово-кліматичних умов господарств.

Провідними галузями аграрного сектору є: рослинництво, тваринництво та переробка їхньої продукції.

У січні-вересні 2025 року індекс сільськогосподарської продукції у порівнянні з відповідним періодом 2024 року становив 85,1%, у тому числі:

продукції рослинництва – 84,1%.

продукції тваринництва – 97,1%.

Рослинництво

Рослинництво є стратегічною галуззю агропромислового комплексу області, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення. Виробництво продукції рослинництва є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та є основою аграрного експорту.

Під урожай 2025 року проведено посів на площі 1,3 млн га (в довоєнний період 1,5–1,6 млн га), у тому числі зернові культури – 0,7 млн га, технічні культури – 0,6 млн га, овочі та картопля – 30,0 тис. га та інші сільськогосподарські культури.

Станом на 01 листопада 2025 року господарствами області зібрано зернових культур на площі 677,4 тис. га, валовий збір становить 2016,8 тис. тонн, при середній урожайності 29,8 ц/га (2024 рік – 34,4 ц/га), зокрема:

ячменю на площі 152,2 тис. га, валовий збір становить 480,2 тис. тонн, при середній урожайності 31,6 ц/га (2024 рік – 33,5 ц/га);

пшениці на площі 423,1 тис. га, валовий збір становить 1380,9 тис. тонн, при середній урожайності 32,6 ц/га (2024 рік – 39,3 ц/га);

гороху на площі 49,8 тис. га, валовий збір становить 96,2 тис. тонн, при середній урожайності 19,3 ц/га (2024 рік – 20,6 ц/га);

ріпаку на площі 136,9 тис. га, валовий збір становить 270,3 тис. тонн, при середній урожайності 19,7 ц/га (2024 рік – 23,0 ц/га).

Через тривалу посуху посіви соняшнику, кукурудзи, а також баштанні культури зазнали значних пошкоджень. На окремих площах відмічається часткова або повна загибель рослин.

Відповідно до оперативної звітності соняшнику зібрано на площі 383,4 тис. га, валовий збір становив 338,7 тис. тонн при середній урожайності 8,8 ц/га (2024 рік – 15,6 ц/га), кукурудзи на зерно зібрано на площі 38,5 тис. га, валовий збір склав 35,4 тис. тонн при середній урожайності 9,2 ц/га (2024 рік – 23,2 ц/га).

Також через тривалу повітряно-грунтову посуху умови для підготовки ґрунту під посів озимих культур врожаю 2026 року були несприятливими. Лише починаючи з 30 вересня до тепер по всій території області спостерігаються довогочікувані дощі, які перервали довготривалий період літньо-осінньої засухи, та водночас поповнюють верхні шари ґрунту продуктивною вологою, що є позитивним фактором для посіву та розвитку озимих.

Станом на 01 листопада 2025 року вже посіяно озимих культур під урожай 2026 року в цілому 98 % від прогнозу, а саме:

озимого ріпаку – 95,0 тис. га,

озимої пшениці – 415,0 тис. га;

озимого ячменю – 108,0 тис. га

жита – 1,5 тис. га.

Посівна кампанія продовжується.

Тваринництво

Тваринництво – невід’ємна, споріднена з рослинництвом галузь, яка є джерелом забезпечення населення такими важливими харчовими продуктами, як м’ясо, молоко, яйця, а також дає сировину для промисловості та забезпечує можливість експорту.

Основними напрямками галузі є: скотарство, свинарство, птахівництво, бджільництво і вівчарство.

У галузі тваринництва спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення чисельності поголів’я тварин порівняно з 2024 роком.

В галузі тваринництва за 9 місяців 2025 року вироблено (в порівнянні з відповідним періодом минулого року):

м’яса – 18,0 тис. тонн, 109,1 % (2024 рік – 16,5 тис. тонн);

молока – 150,9 тис. тонн, 97,4 % (2024 рік – 155,5 тис. тонн);

яєць – 112,3 млн шт., 102,18 % (2024 рік – 109,9 млн шт.);

вовни – 73,0 тонни, 101,4 % (2024 рік – 72,0 тонни).

Позитивна динаміка у виробництві продукції тваринництва пов’язана, в першу чергу, із збільшенням кількості поголів’я сільськогосподарських тварин у підприємствах.

Загалом кількість сільськогосподарських тварин в області становить:
 великої рогатої худоби (ВРХ) – 59,1 тис. гол. (у т.ч. корів – 32,1 тис. гол.);
 свиней – 68,1 тис. гол.;
 овець та кіз – 34,0 тис. гол.;
 птиці свійської – 1704,3 тис. гол.

Рибництво

Протягом останніх років водойми Миколаївської області зазнали дуже великого антропогенного навантаження. Значно зменшилась рибопродуктивність Дніпровсько-Бузької гирлової системи (Дніпровсько-Бузький, Бузький лимани та пониззя річок Дніпра та Південного Бугу). Інтенсивне забруднення води призвело до зменшення кормової бази, ареалу нагулу, відтворення різних видів риб та інших водних біоресурсів, скорочення обсягів їхнього вилову і як наслідок зменшення обсягів випуску основних видів продукції з риби та інших водних біоресурсів.

Відтворення популяцій представників аборигенної іхтіофауни забезпечить збільшення обсягів промислових уловів в Чорному морі та внутрішніх водоймах Миколаївської області, відповідно збільшиться обсяг споживання рибної продукції.

Харчова та переробна промисловість також завжди посідали одне з провідних місць у структурі агропромислового комплексу Миколаївщини й наразі потребують відбудови та модернізації для забезпечення прискореного розвитку їхніх окремих підгалузей, зміцнення експортного потенціалу та інтегрування у світовий споживчий ринок, залучення певної фінансової підтримки, у тому числі інвестиційних коштів.

Підприємства переробної та харчової галузі охоплюють майже всі напрями споживчого ринку та забезпечують населення широким асортиментом м'ясної, молочної, борошно-круп'яної, хлібопекарської продукції, кондитерськими виробами та напоями.

Розвиток та підтримка підприємницької діяльності

Створення умов для розвитку ефективного підприємництва є важливим напрямом економічного росту Миколаївської області. У регіоні спостерігається зростання підтримки та розвитку малого та середнього підприємництва і, як наслідок, кількість зареєстрованих суб'єктів підприємництва збільшується.

За статистичними даними, станом на 01 жовтня 2025 року в області зареєстровано 53 080 юридичних осіб та 43 418 фізичних осіб-підприємців (за аналогічний період 2024 року 52581 та 42295 осіб відповідно).

В області реалізовується Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області на 2021-2025 роки, в рамках якої надається фінансова підтримка суб'єктам підприємництва регіону.

Видами фінансової підтримки є:

часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, не більше 200 тис. грн на рік;

компенсація вартості придбаних основних засобів (крім транспортних засобів для власного користування), не більше 30% їхньої вартості та не більше 200 тис. грн на рік;

компенсація суми кредиту на відбудову зруйнованих внаслідок військової агресії Російської Федерації, не більше 30% суми кредиту та не більше 200 тис. грн на рік;

компенсація вартості витрат на переміщення виробничих потужностей суб'єктів малого і середнього підприємництва, які повернулись з місць релокації, не більше 50% їхньої вартості та не більше 200 тис. грн на рік.

У 2024 році на надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва з обласного бюджету виділено 5 млн грн, надано допомогу 27 підприємцям, загальна сума наданої допомоги становила 4,7 млн грн.

У 2025 році з обласного бюджету виділено 10,0 млн грн. Надано допомогу 44 підприємцям на 8,3 млн грн. Планується проведення чергового п'ятого конкурсного відбору на суму 1,2 млн грн.

Також у Миколаївській області реалізується низка державних програм та грантів для підтримки бізнесу.

За останніми даними:

з початку дії Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» видано кредитів суб'єктам господарювання на 13 338,34 млн гривень, за січень-серпень 2025 року укладено 722 кредитних договори із суб'єктами господарювання на загальну суму 2 459,23 млн гривень;

з початку дії Державної програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» 56 представників мікро-, малого та середнього підприємництва отримали 159,74 млн грн підтримки, із загальної суми за договором лізингу 501,87 млн грн (15 місце серед областей по Україні);

по Миколаївській області представники бізнесу отримали 0,26 млн грн часткової компенсації вартості техніки і обладнання у рамках Державної програми «Компенсація 15% вартості техніки»;

в рамках Державної програми «Компенсація 25% вартості с/г техніки», Миколаївська область займає I місце по Україні з отримання часткової компенсації вартості техніки і обладнання на загальну суму 76,94 млн гривень.

Наразі на території Миколаївської області відсутні кейси страхування військових ризиків, але в рамках комунікаційної платформи «Діалог влади та бізнесу» налагоджено комунікацію Миколаївської обласної військової адміністрації, представників Експортно-кредитного агентства із суб'єктами господарювання регіону, на якій розглянули питання щодо можливості страхування інвестиційних кредитів від військових ризиків.

Протягом останніх років суб'єкти підприємництва переважно зосереджені у сфері торгівлі та наданні різноманітних послуг, що не потребує значних інвестицій у виробництво, мають достатній рівень прибутковості та можливість для оптимізації системи оподаткування, адже у виробничій сфері потрібен значний фінансовий ресурс та відповідні кваліфіковані трудові ресурси з високим рівнем заробітної плати.

Капітальні інвестиції

За наявною статистичною інформацією, обсяг капітальних інвестицій у Миколаївській області в I півріччі 2025 року становив 2 627,9 млн грн, що у 2,5 раза менше ніж за відповідний період 2024 року.

За видами активів капітальні інвестиції переважно вкладались в матеріальні активи – 97,2% (будівництво житлових, нежитлових і інженерних споруд машини, обладнання, транспортні засоби тощо) і лише 2,8% в нематеріальні активи (зокрема, в програмне забезпечення та бази даних).

За видами економічної діяльності обсяг капітальних інвестицій у промисловість становив 908,4 млн грн або 34,6% від загального обсягу інвестицій. Обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство зменшився, та становить 596,2 млн грн або 22,7%. Разом з цим інвестиції залучались в оптову та роздрібну торгівлю – 406,7 млн грн (15,5%), державне управління й оборону, обов’язкове соціальне страхування – 261,2 млн грн (9,9%), будівництво – 184,1 млн грн (7%), транспорт – 177,5 млн грн (6,8%) та інші сфери.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в I півріччі 2025 року залишились власні кошти підприємств і організацій, що становили 2 030,2 млн грн або 77,2% від загального обсягу інвестицій. Кошти державного і місцевих бюджетів складають 292,0 млн грн або 11,1% від загального обсягу інвестицій.

З метою сприяння відновленню промисловості, збільшенню обсягів залучених інвестицій, створенню нових робочих місць ведеться робота щодо розвитку мережі індустріальних (промислових) парків з урахуванням пріоритетів розвитку регіону, визначених у програмних документах, а також актуальних і перспективних потреб місцевого бізнесу.

З цією метою затверджено Програму стимулювання облаштування та функціонування індустріальних (промислових) парків у Миколаївській області на 2025-2027 роки, яка дозволяє покрити 50% вартості проекту на облаштування індустріальних парків в регіоні.

Наразі на території Миколаївської області створено 2 індустріальних (промислових) парки (далі – ІП), що включені до Реєстру індустріальних (промислових) парків: ІП «SUNART» (на території Кривоозерської селищної територіальної громади Первомайського району) та ІП «Техно Парк Вознесенськ» (м. Вознесенськ та с. Бузьке Вознесенського району).

Індустріальний парк «SUNART» (земельна ділянка 11,1650 га). Можливі види діяльності: переробна промисловість (виробництво олії та тваринних жирів; виробництво іншої хімічної продукції; виробництво готових кормів для домашніх тварин), науково-технічна діяльність. У межах індустріального парку вже здійснюють діяльність два учасники.

Індустріальний парк «Техно Парк Вознесенськ» (земельна ділянка 19,1176 га). Можливі види діяльності: виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; виробництво будівельних матеріалів; машинобудування; інші види переробної промисловості; науково-технічна діяльність та інше.

Разом з тим в області ведеться робота з реалізації проєктів зі створення низки нових індустріальних (промислових) парків. Зокрема, в м. Миколаєві

вживаються заходи з реалізації двох незалежних проєктів зі створення індустріальних парків.

Можливі види діяльності: розміщення підприємств з первинної та вторинної переробки агросировини й виробництва продуктів харчування та широкого вжитку; виробництво будівельних матеріалів та меблів; виробництво готових металевих виробів та металообробки, а також розміщення супутніх виробництв, сервісів та послуг для підприємств, що вже знаходяться на території індустріального парку, включно з веденням науково-технічної діяльності.

За інформацією територіальних громад області в I півріччі 2025 року за рахунок фінансування з державного, обласного та бюджетів територіальних громад області, коштів МТД, грантів реалізовано щонайменше 648 проєктів з будівництва, реконструкції та капітальних ремонтів об'єктів комунальної власності Миколаївської області. Для виконання робіт за цими проєктами планувалось залучити 3 686,1 млн грн за рахунок усіх джерел фінансування; використано коштів та виконано робіт на суму 1 110,2 млн грн, що становить 75,6% від загального профінансованого обсягу.

Публічні інвестиції

З 2024 року в Україні запроваджується реформа системи управління публічними інвестиціями на державному, регіональному та місцевому рівнях, у рамках реалізації якої сформовано та затверджено Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій Миколаївської області на 2026-2028 роки (далі – середньостроковий план).

З метою досягнення стратегічних цілей розвитку регіону та забезпечення реалізації завдань, спрямованих на відновлення інфраструктури, стимулювання соціально-економічного розвитку і покращення якості життя громадян протягом 2026-2028 років, середньостроковим планом визначено 9 ключових галузей (секторів) для публічного інвестування (з граничним розподілом на 2026 рік):

галузь (сектор) «Муніципальна інфраструктура та послуги» спрямована на підвищення енергоефективності в громадських будівлях, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 19 236,207 тис. гривень;

галузь (сектор) «Освіта і наука» спрямована на модернізацію закладів освіти, покращення їхньої інфраструктури, забезпечення якості, безпеки та доступності освіти, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 20 634,412 тис. гривень;

галузь (сектор) «Соціальна сфера» спрямована на розширення фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, створення умов і гарантій для соціалізації та інтеграції молоді в суспільні процеси, формування і реалізацію державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 240,00 тис. гривень;

галузь (сектор) «Житло» спрямована на розширення фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 855,956 тис. гривень;

галузь (сектор) «Культура та інформація» спрямована на розвиток мережі культурно-мистецьких закладів та створення умов для творчого самовираження;

галузь (сектор) «Охорона здоров'я» спрямована на забезпечення доступу до якісної медичної допомоги шляхом розбудови й модернізації об'єктів медичної інфраструктури, а також розбудови мережі закладів, що надають медичну допомогу пацієнтам з онкологічними захворюваннями, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 26 493,477 тис. гривень;

галузь (сектор) «Громадська безпека» спрямована на забезпечення ефективного реагування на надзвичайні ситуації, підвищення рівня безпеки громадян, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 22 000,000 тис. гривень;

галузь (сектор) «Спорт та фізичне виховання» спрямована на популяризацію здорового способу життя, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 13 314,085 тис. гривень;

галузь (сектор) «Довкілля» спрямована на відновлення та збереження особливо цінних природних територій та біорізноманіття, граничний сукупний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 2 900,000 тис. гривень.

Загальний обсяг публічних інвестицій на 2026 рік становить 105 674,200 тис. гривень.

Зовнішньоекономічна діяльність

За 9 місяців 2025 року експорт товарів становив 500,1 млн дол. США, або 75,8% порівняно з аналогічним періодом 2024 року, імпорт – 558,7 млн дол. США, або 157,6%. Негативне сальдо склало – 58,6 млн дол. США (за 9 місяців 2024 року сальдо було позитивне +305,6 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,9 (за 9 місяців 2024 року – 1,86). Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 113 країн світу.

Найбільші обсяги експорту товарів у відсотках від загального обсягу експорту спрямовано до: Туреччини – 16,8%, Італії – 13,3%, Іспанії – 9,5%, Єгипту – 9%, Алжиру – 8,1%, Індії – 2,9%.

Основу експорту товарів склали:

продукти рослинного походження – 76,8% (383,8 млн дол. США), 78,6% до відповідного періоду попереднього року, в тому числі: зернові культури – 57,9% загального обсягу (289,5 млн дол. США), 80,2 % до відповідного періоду попереднього року;

жири та олії тваринного або рослинного походження – 11,2% (56,0 млн дол. США), 65,2% до відповідного періоду попереднього року;

готові харчові продукти – 6,4% (32,2 млн дол. США), 61,6% до відповідного періоду попереднього року.

У зовнішній торгівлі Миколаївщини спостерігається падіння експорту в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року на 13,5%.

Обсяги експорту залишаються нижчими, ніж торік, передусім через скорочення постачань зернових та олійних культур.

Це пояснюється посушливими умовами під час вегетації, які негативно вплинули на врожайність багатьох культур, особливо соняшника. Суттєвим бар'єром також стала ситуація з безпекою в морських портах. Роботу миколаївських портів заблоковано, що ускладнило логістику та призвело до затримок і зростання витрат, що ще більше знизило конкурентоспроможність української агропродукції на світових ринках.

Значні обсяги імпорту товарів надійшли з Китаю – 22,3%, Туреччини – 12,1 %, США – 6,6%, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 5,4%, Німеччини – 5,3%, Бельгії – 4,1%.

Основу імпорту товарів складають:

машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 33,5% (187,2 млн дол. США), +177,9% до відповідного періоду попереднього року;

засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 19,1% (106,6 млн дол. США), +183,1% до відповідного періоду попереднього року;

палива мінеральні, нафта і продукти її переробки – 12,6% (70,3 млн дол. США), +803,7% до відповідного періоду попереднього року;

полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 7,2% (40 млн дол. США), +103,9% до відповідного періоду попереднього року.

У той же час імпорт товарів демонструє зростання порівняно з аналогічним періодом 2024 року на 73,1%.

Зростання відбулося здебільшого через збільшення обсягів закупівлі техніки, транспорту, електрообладнання.

Загалом, падіння експорту пов'язане з війною, логістичними труднощами чи сезонними факторами. А імпорт демонструє, що попит на технології, транспорт і ресурси зберігається навіть в умовах війни.

Міжнародне співробітництво

З початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, враховуючи, що на території Миколаївської області велися бойові дії або є така безпосередня загроза, території деяких територіальних громад перебували (перебувають) під тимчасовою окупацією, більшість допомоги, яка надавалася партнерами в рамках проєктів міжнародної технічної допомоги, була переорієнтована на актуальні потреби регіону, пов'язані насамперед із забезпеченням заходів правового режиму воєнного стану, у тому числі надання гуманітарної допомоги, відновлення та розвиток в умовах воєнного стану.

Основними партнерами, які продовжують надавати допомогу, є Данська рада у справах біженців, Управління Організації Об'єднаних Націй з обслуговування проєктів (UNOPS), Програма розвитку ООН (UNDP), Міжнародна організація з міграції, Данський Червоний Хрест.

Миколаївська обласна військова адміністрація активно співпрацює з агенціями ООН (управлінням Верховного комісара у справах біженців (UNHCR), Міжнародною організацією з міграції (IOM), Дитячим фондом (UNICEF), Всесвітньою продовольчою програмою (WFP)).

Надана допомога включала будівельні матеріали, генератори, медичне обладнання, харчові продукти, засоби гігієни, одяг, грошову підтримку (cash-програми).

Значні обсяги допомоги надходили завдяки діяльності міжнародних організацій, зокрема: NGO «World Central Kitchen», NPO «International Medical Corps», NGO «ALIMA», БФ «Лікарі без кордонів», Естонської ради у справах біженців (ERC), ACTED, Solidarites International, БФ «Янголи Спасіння», Філії компанії «Людина в біді» (PIN), Міжнародного комітету Червоного Хреста (ICRC), БО БФ «Допомоги євангельсько-реформаторської церкви Швейцарії» (Heks Eper), а також дипломатичним представництвом України за кордоном, зокрема посольствам України у Великобританії, Молдові, Латвії, Японії, Італії.

Налагоджено тісну співпрацю з Федеративною Республікою Німеччина, Нижньою Саксонією (ФРН) (19 лютого 2024 року між Нижньою Саксонією та Миколаївською областю було підписано Спільну заяву про наміри партнерського співробітництва), Республікою Корея.

У 2023 році підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо партнерства між Миколаївщиною та Королівством Данія.

Завдяки співпраці з данською стороною в область надійшло допомоги більш ніж на 176 млн євро (6 пакетів допомоги).

За фінансової підтримки Європейського Союзу, Уряду Королівства Данія та Уряду Швеції в області створено й функціонують 5 офісів відновлення та розвитку (Миколаївська обласна військова адміністрація, Миколаївська, Вознесенська, Первомайська міські ТГ, Коблівська сільська ТГ). Створення офісів відкрило нові можливості у сфері комунікації, пошуку сучасних форм взаємодії між органами влади та громадами, особливо у питаннях відновлення та розвитку територій.

Для створення механізму координації діяльності з відновлення та розвитку регіону і територіальних громад, у тому числі за кошти міжнародних донорів та країн – партнерів з розвитку, створено Регіональний офіс міжнародного співробітництва, який є консультативно-дорадчим органом при Миколаївській обласній військовій адміністрації.

Також Королівство Данія у 2025-2028 роках реалізує Програму перехідного періоду в Україні (УТР), яка є одним із основних стовпів партнерства Данії з Україною.

З метою продовження та посилення партнерства з Миколаєвом, УТР виділяє до 60 відсотків свого фінансування на Миколаївську область, що еквівалентно приблизно 1,68 млрд датських крон (224 млн євро) протягом трьох років. Кошти спрямують на відновлення соціальної інфраструктури, систем життєзабезпечення, підтримку медицини та реабілітації, а також розвиток бізнесу й створення робочих місць.

Внутрішній ринок

Значну роль у формуванні загального економічного потенціалу області та забезпеченні потреб населення в товарах і послугах відіграють такі складові споживчого ринку, як підприємства торгівлі, ресторанного господарства та ринки.

Активна підтримка місцевих виробників та проведення кампаній для популяризації регіональних товарів і послуг сприяє зростанню попиту на внутрішньому ринку.

Оборот роздрібної торгівлі у січні–серпні 2025 року становив 37,1 млрд грн, що у порівняних цінах на 1,5% більше від обсягу січня–серпня 2024 року.

У серпні 2025 року порівняно з липнем оборот збільшився на 5,9%, проти серпня 2024 року – на 10,2%.

Інфляція на споживчому ринку Миколаївської області у вересні 2025 року порівняно з серпнем 2025 року становила 0,3% (по Україні – також 0,3%), з початку року – 6,0 % (6,4%).

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої у вересні знизились на 1,0%. Найбільше подешевшали фрукти – на 11,1%, овочі – на 6,7%. На 2,7–1,6% знизились ціни на борошно пшеничне, рис, цукор, молоко, рибу та продукти з риби. Водночас подорожчало сало – на 24,3%, крупи гречані – на 2,9%, макаронні вироби – на 1,9%.

Одяг і взуття стали дорожчими на 9,0% за рахунок зростання цін на товари зимового асортименту (взуття – на 10,1%, одяг – на 8,5%).

Ціни на транспорт знизились на 0,1% внаслідок подешевшання палива та мастил на 0,5%.

Послуги освіти стали дорожчими на 17,2% через зростання плати за отримання вищої освіти на 24,5%.

Туризм

Миколаївська область володіє потужним природно-рекреаційним потенціалом, вигідним географічним розташуванням, протяжною береговою лінією Чорного моря, історико-культурними пам'ятками, неповторними краєвидами, багатою спадщиною, безцінними рекреаційними ресурсами та має всі умови для успішного розвитку туризму і відпочинку.

До початку збройної агресії Російської Федерації природно-заповідний фонд Миколаївської області налічував 147 об'єктів фактичною площею 75 450,27 га, з них: 8 – об'єкти загальнодержавного значення, 139 – місцевого значення. Наявність у регіоні рекреаційних і природних лікувальних ресурсів – морського узбережжя протяжністю майже 140 км, джерел мінеральної води, покладів лікувальних грязей є матеріальною передумовою для формування розвинутого курортно-рекреаційного комплексу. За інформацією органів місцевого самоврядування в Миколаївській області налічувалось майже 400 закладів тимчасового розміщення на понад 37 тис. ліжко-місць.

За підсумками туристичного сезону 2025 року на території Миколаївської області в умовах воєнного стану найбільш привабливими для туристів та відпочивальників стали зони відпочинку на рекреаційних територіях Регіонального ландшафтного парку «Тилігульський», біля Мигійських порогів та Актівського каньйону. Окремою популярною туристичною локацією стали зони відпочинку крафтових виробників, де відвідувачі знайомляться з продукцією місцевих майстерень, беруть участь у дегустаціях та занурюються в

атмосферу локальної гастрономічної культури. Серед туристичних об'єктів можна виокремити сезонні (літні) локації, локації активного туризму (також переважно влітку) та локації історичного й дослідницького туризму, що функціонують протягом усього року.

За 10 місяців 2025 року надходження туристичного збору до місцевих бюджетів області становили 1 558,7 тис. грн, що на 15,6% більше, ніж за аналогічний період 2024 року.

Миколаївська область активно долучилася до створення єдиного туристичного маршруту, який увійде до національного цифрового музею пам'яті війни та сприятиме розвитку патріотичного та меморіального туризму, формуванню національної ідентичності. До маршрутів пам'яті по Миколаївській області ввійшли:

Бій за м. Баштанку. Блокпост № 3 (Баштанська міська територіальна громада);

Оборона м. Вознесенська. Підлив автомобільного міста через р. Мертвовод (Вознесенська міська територіальна громада);

КП «Миколаївський міжнародний аеропорт» (Костянтинівська сільська територіальна громада, Миколаївський район);

Зруйнована російськими окупантами будівля Миколаївської обласної військової адміністрації (м. Миколаїв, обласний центр Миколаївської області).

Окремим напрямом роботи є популяризація туристичного потенціалу Миколаївщини, зокрема в мережі Інтернет.

Транспортна інфраструктура

Транспортна інфраструктура є важливою складовою у структурі економіки Миколаївської області. Територією Миколаївської області проходять міжнародні транспортні коридори.

З початку повномасштабного вторгнення країни-агресора в зоні активних бойових дій знаходились 1 117,6 км (або 33,7%) доріг загального користування місцевого значення, з яких 508,7 км певний час знаходились під окупацією, внаслідок чого за попередніми даними було пошкоджено або зруйновано майже 289 км доріг, що призвело до погіршення дорожнього сполучення між громадами Миколаївської та Херсонської областей, збільшення витрат часу на евакуацію населення, доставляння гуманітарних вантажів, аграрної та іншої продукції, в тому числі військового призначення.

Для відновлення автомобільних доріг загального користування місцевого значення необхідно 9 573 725,0 тис. грн, в тому числі 3 026 081,25 тис. грн для приведення до належного експлуатаційного стану основних маршрутів руху шкільних автобусів.

Для відновлення автомобільних доріг загального користування державного значення необхідно 19 893 700,0 тис. грн.

У 2025 році з резервного фонду державного бюджету було виділено кошти у сумі 304 981,7 тис. грн для здійснення заходів, пов'язаних з відновленням автомобільних доріг загального користування місцевого значення за зверненнями

Збройних Сил України, та для підтримки проїзду чотирма евакуаційними маршрутами з Херсонської області загальною протяжністю 236,8 км.

На розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення передбачено кошти в сумі 137 147,5 тис. грн із загального фонду державного бюджету.

У результаті військової агресії Російської Федерації зазнали пошкоджень будівлі автотранспортних підприємств, контактні мережі, інші об'єкти транспортної інфраструктури, а також майже транспортні засоби приватних та комунальних підприємств, що здійснюють перевезення на території Миколаївської області.

Комунальне підприємство «Миколаївський міжнародний аеропорт» Миколаївської обласної ради є одним із наймасштабніших інфраструктурних об'єктів області. Внаслідок бойових дій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, а саме: прямим влучанням снарядів, ракет та вибуховою хвилею, пошкоджено/знищено об'єкти Комунального підприємства, зокрема: аеровокзальний комплекс, світлосигнальне обладнання, радіотехнічне обладнання, пожежне депо, перон, периметрову огорожу, бокси ССТ, адміністративну будівлю, автотранспорт. Технічний стан об'єктів в цілому не придатний до нормальної експлуатації, а деякі об'єкти знищено повністю.

Проведено обстеження та оцінку технічного стану майнового комплексу аеропорту, складено технічний звіт і відкрито кримінальне провадження за фактом руйнування. Приблизна вартість відновлення становить 13 000 000 євро. Роботи з відновлення не проводились.

Портова інфраструктура Миколаївської області до повномасштабного вторгнення була важливою складовою у структурі зростання економіки регіону. Миколаївський морський торговельний порт – другий в Україні з перевалки вантажів з показником до 40 млн тонн на рік, майже половину з яких становили зернові.

Від початку повномасштабного вторгнення Миколаївські порти залишаються заблокованими та фактично призупинили свою роботу.

На сьогодні Миколаївські порти не задіяні в «зерновій угоді», оскільки вихід до моря лишається обмеженим через тимчасову окупацію Кінбурнської коси, але готові приєднатись, тому особливу увагу планується приділити відбудові виробничих потужностей портів Миколаївщини, які постраждали від збройної агресії Російської Федерації.

За потреби здійснюється обстеження портової інфраструктури для визначення обсягу руйнувань та можливості фінансування відбудови, а саме: ДП «Миколаївський морський торговельний порт», ДП «Миколаївський річковий порт», АСК «УКРРІЧФЛОТ», Спеціалізований морський порт «Ольвія», ТОВ «МСП «Ніка-Тера», філія ДП «Дельта-Лоцман». У планах розвитку передбачено будівництво і реконструкцію причалів, під'їзних колій, інших об'єктів інфраструктури портів. Вжиття таких заходів спрямоване на те, щоби після деокупації Кінбурнської коси та відновлення безпеки порти змогли відновити роботу в короткі терміни.

Охорона здоров'я

Медичну допомогу населенню Миколаївської області надають 75 закладів охорони здоров'я, з яких 31 надає спеціалізовану стаціонарну медичну допомогу населенню області. Первинну медичну допомогу населенню надають 35 центрів ПМСД та 1 амбулаторія групової практики з надання первинної медико-санітарної допомоги, також в області функціонує 2 медичних коледжі.

На 27 вересня 2025 року з населенням області укладено 845 076 декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги, що становить 77,40% населення області (Україна – 74,34%).

За I півріччя 2025 року в галузі охорони здоров'я працює 12 430 осіб, з них лікарів – 2 662 особи, середнього медичного персоналу – 5 936 особи.

Укомплектованість медичними кадрами:

лікарі первинної медичної допомоги – на 70,3%;

лікарі спеціалізованої медичної допомоги – на 64,3%;

середній медичний персонал первинної медичної допомоги – на 86,8%;

середній медичний персонал спеціалізованої медичної допомоги – на 75,7%;

працівники екстреної медичної допомоги – на 89,0%.

Ліжковий фонд області становив 6 112 ліжок, проліковано у I півріччі 2025 року 102,6 тисячі хворих.

Починаючи з 24 лютого 2022 року, в Миколаївській області внаслідок військової агресії Російської Федерації зазнали руйнування 13 об'єктів та пошкоджено 154 об'єкти інфраструктури закладів охорони здоров'я, які потребують відновлення та ремонту приміщень і будівель.

На сьогодні 50 об'єктів повністю відновлено та 63 об'єкти відновлено частково.

У Миколаївській області триває створення системи психологічної допомоги населенню, до якої зараз долучилося близько 83% закладів первинної мережі. Успішно реалізується програма Олени Зеленської «Ти як?».

Створено та працюють два центри ментального здоров'я, один з них — за контрактом з Національною службою здоров'я України. Центри забезпечують комплексний підхід до охорони психічного здоров'я, поєднуючи медичний та психосоціальний супровід для пацієнтів різних категорій.

Медичні працівники (лікарі, фельдшери, медичні сестри) первинної ланки продовжують навчання за програмою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) mhGAP: навчено 1 691 медичного фахівця первинної ланки та 975 фахівців спеціалізованої медичної допомоги.

Для Миколаївської області, яка перебуває у статусі прифронтової території, питання енергетичної автономності закладів охорони здоров'я є надзвичайно важливим.

Завдяки співпраці з Міністерством охорони здоров'я України, а також підтримці міжнародних донорів та благодійних організацій, усі заклади охорони здоров'я області забезпечені дизельними генераторами та мають необхідний резерв палива для їхньої роботи. Це дозволяє підвищити стійкість медичної системи до надзвичайних ситуацій, гарантує доступність медичної допомоги та

створює додатковий рівень захищеності для пацієнтів у нинішніх умовах воєнного стану.

Крім того, у 24 закладах охорони здоров'я області функціонують сонячні електростанції.

Освіта

Військова агресія Російської Федерації проти України зумовила суттєві зміни в організації освітнього процесу, нагальною стала потреба в гнучкій трансформації діяльності. Передусім постала необхідність убезпечення учасників освітнього процесу, створення безпечних умов навчання та забезпечення доступності освіти.

У Миколаївській області за підтримки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування вживаються всі необхідні заходи для створення безпечного освітнього середовища та забезпечення доступу до якісної освіти усіх категорій здобувачів освіти.

Дошкільна освіта

За статистичними даними у 2025 році в Миколаївській області функціонують 454 заклади дошкільної освіти, в яких здобувають освіту 20 112 дітей.

У порівнянні з минулим роком мережа закладів дошкільної освіти скоротилася на 2,4% (11 закладів дошкільної освіти). З них 5 закладів дошкільної освіти ліквідовано у територіальних громадах, 10 закладів дошкільної освіти призупинили діяльність. Водночас відновили діяльність 4 заклади дошкільної освіти.

Внаслідок збройної агресії Російської Федерації на території Миколаївської області зруйновано 8 закладів дошкільної освіти та пошкоджено 104. Проведено роботи з первинного відновлення 58 закладів дошкільної освіти (55,8%).

З початком війни через відсутність або недостатню кількість дітей в населених пунктах, через руйнування та пошкодження будівель дитячих садків мережа закладів дошкільної освіти скоротилася на 90 одиниць (16,5%), з них: 33 заклади дошкільної освіти ліквідовано, 62 призупинили діяльність, 5 відновили діяльність.

На тимчасово окупованій території Очаківської міської територіальної громади знаходиться 1 заклад дошкільної освіти, який не функціонує.

На початок 2025-2026 навчального року в області фактично функціонують та надають освітні послуги 397 закладів дошкільної освіти (87,4% від загальної кількості). З них 231 заклад дошкільної освіти працює у звичному режимі (очно), 95 - дистанційно, 71 - змішано, в яких здобувають освіту 19 223 вихованці (95,6% від числа зарахованих до закладів дошкільної освіти). Перебувають на простой 57 закладів дошкільної освіти. Збільшилась кількість дітей, які здобувають освіту в очному режимі до 75% (14,4 тис. дітей).

Водночас у зв'язку з відсутністю безпекової ситуації та/або пошкодження, руйнування будівель дитячих садків 1,8 тис. дітей (9,3%) сьогодні навчаються дистанційно.

Повна загальна середня освіта

У 2024-2025 навчальному році в області функціонували та надавали освітні послуги 414 закладів загальної середньої освіти, в яких здобували освіту 100 102 учні.

Станом на початок 2025-2026 навчального року мережа закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності становить 396 закладів, в яких навчаються 94 014 учнів. Контингент учнів порівняно з минулим навчальним роком зменшився на 7%.

В очному режимі планують надавати освітні послуги 199 (50%) закладів загальної середньої освіти, 144 (37%) заклади у змішаному, 53 (13%) у дистанційному форматі. Очно та змішано планують навчатися 75% учнів.

До 1-х класів у закладах загальної середньої освіти області зараховано 6 610 учнів, що на 10% менше, ніж у 2024-2025 навчальному році.

Порівняно з початком війни кількість учнів з числа ВПО збільшилася майже у 4 рази та становить 4 772 учні. За кордоном перебувають 7 891 здобувач освіти та 83 вчителі.

У Миколаївській області зруйновано 35 закладів освіти, з яких: 19 шкіл були повністю зруйновані під час обстрілів, 263 заклади зазнали пошкоджень, з них вже відновлено 95%.

Відновлення відбувається завдяки благодійній іноземній допомозі. Серед донорів: ЮНІСЕФ, Королівство Данія, Норвезька Рада. Також, завдяки благодійникам на деокупованих територіях, де навчальні заклади освіти повністю зруйновано, створено невеличкі модульні приміщення, в яких діти мають змогу навчатися у змішаному форматі.

Професійна, вища освіта

Внаслідок військової агресії Російської Федерації пошкоджено 12 закладів професійної освіти, з яких: 7 – у Миколаївській області та 5 – у м. Миколаєві. Пошкоджено 10 закладів фахової передвищої й 5 закладів вищої освіти.

Загальний контингент здобувачів професійно освіти становить 9 206 осіб.

У закладах професійної освіти Миколаївської області навчаються 577 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб.

Крім того функціонують 11 закладів вищої освіти (21 140 студентів) та 21 заклад фахової передвищої освіти (11 414 студентів).

Соціальний захист та зайнятість населення

Основні тенденції регіонального ринку праці

Ринок праці у 2025 році перебуває під впливом процесів, що склалися внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України. Характерними рисами ринку праці в Миколаївській області є втрата людського капіталу у зв'язку з переміщенням населення з територій, де ведуться (велися) бойові дії, та релокацією підприємств в умовах воєнного стану.

Разом із цим, робочу силу поповнюють внутрішньо переміщені особи, що зареєстровані в Миколаївській області, чоловічі професії активно опановують жінки, для осіб з інвалідністю створюються спеціальні робочі місця. Грантові програми для створення та розвитку бізнесу дають можливість відновлення

підприємницької діяльності, працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, створення нових робочих місць.

У січні-серпні 2025 року в Миколаївській області послугами служби зайнятості скористалися 17 183 особи, які шукали роботу, з них: 11 183 особи мали статус зареєстрованого безробітного. Працевлаштовано 4 981 особу, у тому числі 263 особи за компенсаційними програмами для роботодавців. Надано компенсацію витрат за облаштування 31 робочого місця для працевлаштованих осіб з інвалідністю.

Проходили професійне навчання 903 безробітні особи.

140 учасників бойових дій та особи з інвалідністю внаслідок війни направлені на навчання в рамках реалізації експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної освіти Державної служби зайнятості.

У січні-серпні 2025 року до громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 407 осіб, направлено на суспільно корисні роботи 4 478 осіб.

Отримали ваучер на навчання 607 осіб.

Одним із напрямів, що сприяє започаткуванню власної справи або відновленню бізнесу для внутрішньо переміщених осіб та ветеранів, є участь у реалізації програми Уряду в рамках проєкту «Робота щодо надання грантів для створення або розвитку бізнесу, яка направлена на розвиток підприємництва та створення нових робочих місць.

У I півріччі 2025 року в усіх сферах економічної діяльності області створено 4 797 нових робочих місць, з них: 683 - у юридичних осіб та 4 114 - у фізичних осіб-підприємців.

Очікується, що у середньому за 2025 рік кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років становитиме 291,9 тис. осіб. Показник щодо рівня безробіття населення у віці 15-70 років становитиме 15,2%.

За прогностичними даними у 2026 році показник щодо кількості зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років порівняно з 2025 роком збільшиться і становитиме 300,7 тис. осіб. Показник щодо рівня безробіття населення у віці 15-70 років знизиться і становитиме 15,0 %.

У серпні 2025 року розмір середньої заробітної плати штатних працівників становив 23 174 грн, що на 2 % менше, ніж у липні.

Найвищі середні заробітна плата: у сфері фінансів і страхової діяльності – 37 496 грн; промисловості – 35 236 грн.

Найнижчі: у сфері мистецтва та розваг – 12 352 грн; операції з нерухомим майном – 11 268 грн.

Очікується, що у 2025 році розмір середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників становитиме 22 851,0 грн.

Прогнозується, що розмір середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників у 2026 році збільшиться до 27 192,7 гривень.

Для реалізації пріоритетних напрямів державної політики у сфері зайнятості населення в регіоні діє Програма зайнятості населення Миколаївської області на 2024-2026 роки, затверджена розпорядженням начальника Миколаївської обласної військової адміністрації від 17 листопада 2023 року № 497-р. У

Програмі визначені заходи, спрямовані на забезпечення зайнятості громадян, зокрема, які мають додаткові гарантії у працевлаштуванні, а саме: внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб з інвалідністю тощо.

Основні тенденції у сфері забезпечення державних соціальних гарантій

Одноразову матеріальну допомогу громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1 та які мають право на одноразову матеріальну допомогу відповідно до Комплексної програми соціального захисту населення «Турбота», виплачено 264 особам на суму 926,4 тис. грн.

Натуральну допомогу Пакунок Малюка отримала 1 041 особа.

Координаційний центр підтримки цивільного населення

Утворено координаційний центр підтримки цивільного населення при Миколаївській обласній військовій адміністрації, 4 координаційних центри підтримки цивільного населення при Миколаївській, Первомайській, Вознесенській, Баштанській районних військових адміністраціях та у 52 громадах області.

Посилення соціальної захищеності внутрішньо переміщених осіб

Станом на 01 вересня 2025 року у Миколаївській області, починаючи з 24 лютого 2022 року, обліковано 177 516 внутрішньо переміщених осіб, з них дітей – 46 817.

На цей час в області фактично проживають 120 255 внутрішньо переміщених осіб, з них дітей – 29 384.

Ради з питань внутрішньо переміщених осіб

При Миколаївській обласній військовій адміністрації утворено раду з питань внутрішньо переміщених осіб, 4 ради з питань внутрішньо переміщених осіб при Миколаївській, Первомайській, Вознесенській, Баштанській районних військових адміністраціях та у 52 громадах області.

Забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб

З метою забезпечення тимчасовим житлом на території Миколаївської області затверджено перелік місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, згідно з яким функціонує 5 місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, у яких проживає 296 осіб.

Станом на 01 вересня 2025 року у стаціонарних закладах соціального захисту населення області проживає 328 внутрішньо переміщених осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, з яких 154 особи – з Херсонської області.

У 2025 році Урядом виділено субвенцію з державного бюджету обласному бюджету Миколаївської області на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування фондів житла тимчасового проживання в розмірі 55 647 тис. гривень.

На сьогодні громадами готуються об'єкти для подання на розгляд Координаційної комісії з обліку об'єктів нерухомого майна для проживання внутрішньо переміщених осіб при Миколаївській обласній військовій адміністрації за напрямками реконструкції, реставрації, капітального та/або поточного ремонту місць тимчасового розміщення, житла для тимчасового

проживання, переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування житлових фондів.

Сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб

Протягом січня-серпня 2025 року послугами служби зайнятості скористалися 2 469 осіб з числа внутрішньо переміщених осіб. За сприяння служби зайнятості було працевлаштовано 422 внутрішньо переміщені особи.

530 внутрішньо переміщених осіб брали участь у суспільно корисних роботах.

Ваучери на навчання отримали 76 внутрішньо переміщених осіб.

Роботодавці Миколаївщини отримали компенсацію за працевлаштування 208 внутрішньо переміщених осіб на загальну суму 5 493,7 тис. гривень.

З початку дії програми мікрогрантів внутрішньо переміщеним особам було надано 24 мікрогранти на створення та розвиток бізнесу, з них у січні-серпні 2025 року надано 6 мікрогрантів для відкриття магазинів, кав'ярні та студії краси.

Співпраця з міжнародними партнерами для підтримки внутрішньо переміщених осіб

У 2025 році 161 міжнародна організація надала 81 000 внутрішньо переміщених осіб допомогу, а саме: допомога для підготовки до опалювального сезону; підтримка МТП; надання багатоцільової грошової допомоги; підтримка сімей з дітьми, що постраждали внаслідок воєнних дій тощо.

Хаби підтримки внутрішньо переміщених осіб (транзитні центри)

Центр допомоги БФ «Щедрик»

В м. Миколаєві працює Транзитний центр допомоги БФ «Щедрик», який в умовах повномасштабної війни надає комплексну підтримку цивільному населенню, що постраждало внаслідок війни.

Станом на 01 вересня 2025 року 16 000 осіб скористалось порталом та 9 357 людей успішно отримали необхідні консультації від фахівців «гарячої лінії» Центру.

Центр також виконує функцію координаційного майданчика для гуманітарної спільноти області.

Хаб для внутрішньо переміщених осіб з Херсонської області

В м. Миколаєві працює Хаб для внутрішньо переміщених осіб з Херсонської області, при якому створений транзитний центр.

Зазначений транзитний центр надає короткострокову допомогу людям, які евакуюються та опинилися у складних життєвих обставинах, розрахований на 30 ліжко-місць (з можливістю збільшення).

На базі Транзитного центру фахівці Центру допомоги херсонцям «ВІЛЬНІ РАЗОМ» проводять регулярні консультації внутрішньо переміщеним особам щодо можливості отримання «Картки Херсонщини», що поєднала соціальні, інформаційні та економічні інструменти, щоб допомогти внутрішньо переміщеним осіб адаптуватися і водночас налагодити партнерство між регіонами.

Основні тенденції у сфері запобігання та протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству, протидії торгівлі людьми.

Станом на 01 вересня 2025 року на території Миколаївської області функціонує така мережа спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі:

3 притулки для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (обласний, Миколаївська міська територіальна громада, Снігурівська міська територіальна громада);

8 денних центрів соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (Миколаївська, Південноукраїнська, Первомайська, Вознесенська, Снігурівська міські територіальні громади, Кривоозерська, Казанківська селищні територіальні громади, Володимирівська сільська територіальна громада);

17 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства (обласна, Миколаївська, Первомайська, Південноукраїнська, Вознесенська, Новобузька, Снігурівська міські територіальні громади, Веселинівська, Братська, Олександрівська, Кривоозерська, Кам'яномостівська селищні територіальні громади, Вільнозапорізька, Прибузька, Мостівська, Прибужанівська, Бузька сільські територіальні громади);

2 спеціалізовані консультативні служби (Новоодеська міська територіальна громада, Прибужанівська сільська територіальна громада);

центр захисту та соціально-психологічної підтримки у процесі правосуддя дітей, які постраждали або стали свідками насильства (модель Барнахус);

2 інтегровані центри комплексної підтримки;

мобільний простір для жінок «Вільна» та простір для жінок і дівчат «Затишно»;

сімейний простір «Family friendly space»;

центр підтримки для жінок та дівчат «Точка росту»;

простір для чоловіків і тат «ТатоХаб»;

стаціонарний простір для жінок та дівчат «Вільна».

У Миколаївській області 123 особам встановлено статус постраждалої від торгівлі людьми, з них у 2025 році такий статус встановлено 27 особам (24 – змішана експлуатація (трудова і використання у збройних конфліктах), 1 – жебрацтво, 2 – сексуальна експлуатація (діти).

На виплату одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, у 2025 році виділено 126 183 гривні (14 особам).

Основні тенденції у сфері створення безбар'єрного простору для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

В межах виконання плану заходів з реалізації Національної стратегії безбар'єрності в області реалізуються більше ніж 40 флагманських проєктів, в тому числі:

Фізична безбар'єрність

Служби перевезення осіб з інвалідністю

У Миколаївській області створені та діють 14 служб перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у м. Миколаєві, м. Південноукраїнську, м. Новій Одесі, Доманівській, Веселинівській, Коблівській, Казанківській, Березанській, Баштанській, Снігурівській, Чорноморській, Мішково-Погорілівській, Олександрівській територіальних громадах.

Чинними службами перевезення станом на 01 вересня 2025 року надано послуги 1 248 особам з інвалідністю на загальну суму 3,4 млн гривень.

Автошкола для осіб з інвалідністю

На базі Чорноморського національного університету імені Петра Могили розпочато роботу першої приватної автошколи для осіб з інвалідністю, з додержанням інклюзивних вимог.

У рамках реалізації проєкту підготовлено 14 інструкторів з практичного водіння, 2 викладачі, 1 медичний працівник. Обладнано два навчальні класи, 8 автомобілів переобладнано спеціальним обладнанням для осіб з інвалідністю та пройшли сертифікацію. Орієнтовний річний обсяг підготовки – 64 особи з інвалідністю.

«Транспортна послуга «Служба Інва-таксі «ІНВАСЕРВІС»

Для забезпечення транспортного перевезення маломобільних категорій населення в м. Миколаєві з квітня 2025 року надається транспортна послуга «Служба Інва-таксі «ІНВАСЕРВІС». Автомобілі облаштовані спеціалізованим обладнанням для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Цифрова безбар'єрність

«Ощадбанк на колесах»

Проєкт мобільних підрозділів – важлива соціальна ініціатива, яка реалізується у рамках власної інклюзивної програми Ощадбанку «Моя безбар'єрність».

Для мешканців Миколаївщини запрацював мобільний підрозділ Ощадбанку на базі автотранспорту, що має все необхідне обладнання для надання фінансових послуг, як у звичайному відділенні. Він надає послуги в Миколаївському та Баштанському районах на території: Заводської, Очаківської, Галицинівської, Інгульської, Березнегуватської та Снігурівської громад – там, де відсутні установи інших банків.

Інформаційна безбар'єрність

У територіальних громадах Миколаївської області реалізуються заходи з забезпечення безперешкодного і вільного доступу осіб з інвалідністю, які мають вади слуху та жестомовних осіб, а саме:

укладено договори з ГО «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю зі слуху «Українське товариство глухих» щодо послуг з усного перекладу в онлайн форматі через web-систему відео зв'язку «Сервіс УТОГ-24/7»; доступу до сервісу системи відео зв'язку з перекладачем жестової мови «Сервіс УТОГ» в 36 медичних закладах; перекладу на українську жестову мову та з української жестової мови.

У Міському територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) введено штатну одиницю перекладача жестової мови, який забезпечує безбар'єрне спілкування працівників територіального центру з особами, які потребують надання соціальних послуг та мають вади слуху.

Суспільна та громадянська безбар'єрність

Реабілітація дітей з інвалідністю

Забезпечується реалізація державної програми «Соціальний захист осіб з інвалідністю» за напрямом надання реабілітаційних послуг для дітей з інвалідністю. У поточному році цією послугою охоплено вже 48 дітей з інвалідністю, видатки з державного бюджету – 1,5 млн гривень.

Денний догляд (реабілітація) дітей з інвалідністю

Для надання реабілітаційних послуг з денного догляду дітям з інвалідністю в області функціонують 3 центри та 6 відділень соціальної реабілітації дітей з інвалідністю. Реабілітаційні послуги в центрах та відділеннях отримали 576 дітей з інвалідністю.

Відкриття центрів формування життєстійкості

На цей час в Миколаївській області за підтримки Мінсоцполітики реалізується експериментальний проєкт з формування життєстійкості. В області функціонує вже 7 Центрів життєстійкості: в Миколаївській міській територіальній громаді, Коблівській сільській територіальній громаді, Казанківській селищній територіальній громаді, Вознесенській міській територіальній громаді, Березанській селищній територіальній громаді, Кривоозерській селищній територіальній громаді, Врадіївській селищній територіальній громаді.

Гроші ходять за людиною

З березня 2025 року в Софіївській сільській територіальній громаді забезпечено реалізацію експериментального проєкту з організації надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальної послуги стаціонарного догляду за принципом «гроші ходять за людиною». Послуги стаціонарного догляду отримують 12 внутрішньо переміщених осіб з Донецької області.

Відкриття просторів соціальної адаптації

За сприяння Програми розвитку ООН в Україні та фінансової підтримки Європейського Союзу, наданої у межах проєкту «EU4 Recovery «Розширення можливостей громад в Україні», в області функціонує 6 просторів соціальної адаптації: в Миколаївській міській, Вознесенській міській, Первомайській міській, Новобузькій міській, Коблівській сільській, Олександрівській селищній територіальних громадах. Послуги адаптації надаються особам похилого віку, особам з інвалідністю, вразливим групам дорослого населення, включаючи ВПО, або особам, які постраждали від війни.

Мобільна соціальна служба

В межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Уряду Канади закуплено, обладнано та передано до Миколаївської області 5 автомобілів для надання соціальних послуг (отримувачі: Міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

Миколаївської міської ради, КЗ «Вознесенський центр надання соціальних послуг», КУ «Центр надання соціальних послуг» Баштанської міської ради; КУ «Центр надання соціальних послуг» Новобузької міської ради; Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Коблівської сільської ради).

Послуги надаються мобільними командами комунальних закладів для одиноких осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, сімей у складних життєвих обставинах, до складу яких входять психолог, соціальні робітники, робітник з комплексного обслуговування будівель, у разі необхідності залучаються медик, перукар, надається допомога щодо ведення домашнього господарства та обслуговування житлового приміщення, в тому числі косіння трави, рубання дров, дрібний ремонт.

Освітня безбар'єрність:

Супровід під час інклюзивного навчання

У Миколаївському міському територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) створене відділення соціального супроводу.

У відділенні соціального супроводу працюють 9 асистентів дитини. Послугою супроводу під час інклюзивного навчання в дошкільних навчальних закладах було охоплено 9 дітей з інвалідністю та дітей з особливими освітніми потребами.

Надання соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» на базі територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та центрів надання соціальних послуг.

У 21 територіальній громаді області на базі надавачів соціальних послуг діють 34 університети для осіб елегантного віку. Заняття тривають у змішаному форматі: онлайн, офлайн. Освітній процес охоплює різні сфери: правознавство, цифрові технології, арт- і кінотерапію, освітній туризм, рукоділля тощо.

До навчання долучилися 1 758 осіб.

Економічна безбар'єрність

Мобільний центр зайнятості

Миколаївщина однією з перших розпочала діяльність мобільних центрів зайнятості. Мобільний центр зайнятості отриманий за сприяння міжнародної допомоги Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах Програми з відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Уряду Німеччини.

Грантові проєкти щодо розвитку власної справи та підтримки існуючого бізнесу, що реалізуються благодійним фондом «Щедрик» за підтримки Іноземної неурядової організації «Оксфам»

У 2025 році розпочався 3-й грантовий проєкт щодо розвитку власної справи та підтримки існуючого бізнесу для таких категорій: внутрішньо переміщені особи; одинокі батьки; багатодітні сім'ї; особи з інвалідністю; домогосподарства, які очолює літня людина, жінка або одинокий батько/мати; репатріанти (нещодавно повернулися до України).

В рамках реалізації проєкту:

мікрогрант у розмірі 4 500 євро;

безкоштовне навчання (допомога щодо розробки бізнес-проєкту).

За результатами другого етапу реалізації проєкту 35 кандидатів проходять навчання з основ бізнес-планування.

Місцеве партнерство у сфері зайнятості в Миколаївській області

За підтримки Уряду Данії та Офісу Міжнародної організації праці в Україні реалізовується проєкт «Місцеве партнерство у сфері зайнятості в Миколаївській області», спрямований на створення ефективної платформи для співпраці органів влади, бізнесу та громадських організацій.

Миколаївським обласним центром зайнятості реалізується державна допомога фізичним особам та суб'єктам господарювання на створення або розвиток власного бізнесу «Мікрогранти на власну справу». У 2025 році 316 осіб отримали мікрогрантів на суму 73,5 млн грн, створено 515 робочих місць.

Основні тенденції у сфері забезпечення громадян якісними, доступними соціальними послугами

У територіальних громадах Миколаївської області функціонують: 36 центрів надання соціальних послуг та 7 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (надання соціальних послуг з надомного обслуговування, адресна допомога, денний догляд, університети третього віку тощо).

Станом на 01.09.2025 чисельність виявлених осіб, які потребували соціального обслуговування, становила 48 146 осіб.

Кількість відділень, які надають соціальні послуги у структурі територіальних центрів та центрів надання соціальних послуг, – 124, зокрема це:

44 відділення соціальної допомоги вдома, послуги в яких отримали 5 614 осіб;

18 відділень денного перебування, послуги в яких отримали 8 755 осіб;

22 відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання, в якому станом на 01.09.2025 проживає 393 підопічних;

22 відділення організації надання адресної грошової та натуральної допомоги, в яких різні види соціальних послуг отримала 30 291 особа.

У складі надавачів соціальних послуг також функціонували 18 інших відділень, в яких послуги отримали 3 093 особи, а саме:

5 відділень і центрів комплексної реабілітації дітей з інвалідністю (148 дітей з інвалідністю);

1 відділення оздоровчо-реабілітаційних послуг (223 особи);

1 відділення стаціонарного паліативного догляду (19 громадян);

1 відділення соціального супроводу (асистент дитини) (9 дітей);

10 відділень соціальної роботи та соціального супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб (2 694 особи).

Між 6 територіальними громадами укладено договори про співпрацю щодо забезпечення надання соціальних послуг (Інгульською сільською громадою з Баштанською міською громадою; Горохівською сільською громадою зі Снігурівською міською громадою; Новомар'ївською сільською громадою з Братською селищною громадою).

10 будинків-інтернатів, з них: 2 – геріатричного профілю, 7 – психоневрологічного профілю та 1 – для дітей-інвалідів III-IV профілю відповідають стандартам доступності.

Станом на 01.09.2025 в інтернатних установах проживає 1 301 підопічний, серед них 329 осіб похилого віку та особи з інвалідністю з числа внутрішньо переміщених осіб.

У Миколаївській області працює 60 патронажних сестер, які надають послуги 317 підопічним у 15 населених пунктах.

Призначено/виплачено компенсацію з місцевих бюджетів фізичним особам, які надають послуги з догляду на непрофесійній основі: 1 201 особі на суму 17,7 млн гривень.

Призначено/виплачено компенсацію з місцевих бюджетів 11 особам, які надають послуги з догляду на професійній основі, на суму 595,5 тис. гривень.

Основні тенденції у сфері оздоровлення та відпочинку дітей соціально незахищених категорій

З початку війни на території області не функціонують дитячі заклади оздоровлення та відпочинку.

Протягом оздоровчої кампанії 2025 року в дитячому центрі «Артек-Пуща Водиця» пройшли оздоровлення 286 дітей.

Послуги відпочинку в таборах з денним перебуванням отримали 4 078 осіб шкільного віку.

При підтримці міжнародних та благодійних організацій у 2025 році 93 дитини з-поміж дітей військовослужбовців, ветеранів війни, полонених, родин загиблих отримали послуги оздоровлення в оздоровчих закладах Закарпатської та Івано-Франківської області.

Група дітей (27 осіб) осіб, звільнених з полону, проходила реабілітацію та відпочинок в місті Штаде (Німеччина).

Ветеранська політика

За інформацією Міністерства у справах ветеранів України, відповідно до даних з Єдиного державного реєстру ветеранів війни, на території Миколаївської області зареєстровано 62 135 осіб зі статусом ветеранів війни.

У Миколаївській області затверджені та діють 52 місцевих та 2 обласних програми, заходами яких передбачено соціальну підтримку ветеранів війни.

На реалізацію зазначених заходів в місцевих бюджетах області на 2025 рік передбачено 157,4 млн грн, в обласному бюджеті – 37,8 млн гривень.

У рамках виконання обласних програм реалізуються такі заходи:

оздоровлення та відпочинок на базах відпочинку, санаторно-курортних закладах учасників бойових дій та членів їх сімей. Станом на 01 вересня 2025 року оздоровлено 740 осіб;

надання одноразової матеріальної допомоги до Дня Незалежності України. Станом на 01 вересня 2025 року виплату отримали 153 сім'ї;

виплата щомісячної матеріальної допомоги дітям військовослужбовців, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних при виконанні службових обов'язків під час участі в АТО/ООС на сході України.

Станом на 01 вересня 2025 року виплачується щомісячна допомога 1 039 дітям, здійснено виплати на загальну суму 8 283,6 тис. гривень;

відшкодування витрат на поховання учасників бойових дій та інвалідів війни. Розмір одноразової виплати – 4 700 грн (2 прожиткових мінімуми для непрацездатних осіб). Станом на 01 вересня 2025 року допомогу отримали 235 сімей на загальну суму 278,6 тис. гривень;

надання одноразової адресної грошової допомоги мешканцям Миколаївської області. Станом на 01 вересня 2025 року матеріальну допомогу отримали 258 осіб на загальну суму 5 061,4 тис. гривень.

Крім того, на організацію та проведення заходів із соціально-психологічної підтримки осіб з-поміж учасників бойових дій та членів їхніх сімей використано 195,7 тис. гривень.

В області розроблена та функціонує інформаційна платформа для військовослужбовців, ветеранів і членів їхніх сімей, сімей військовополонених та загиблих бійців (<https://veterans.digital-front.com.ua>), проведено роботу з визначення потреб ветеранів/ветеранок у соціальних послугах. Наразі на платформі зареєстровано більше як 100 надавачів, які пропонують понад 140 послуг.

На платформі е-Ветеран Міністерства у справах ветеранів України кожен ветеран та член його родини, член сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України завдяки е-Карті послуг може знайти послугу за потребою та скористатися нею. На порталі представлені різні послуги, а саме: психологічна підтримка, медичні програми, патріотичне виховання, мистецтво та все необхідне для розвитку ветеранських об'єднань й підприємницьких ініціатив ветеранів. На сьогодні на порталі визначено 864 послуги, що надаються державними, недержавними, міжнародними організаціями, комунальними установами територіальних громад, ветеранам та ветеранкам, їхнім родинам, сім'ям загиблих Захисників і Захисниць у громадах Миколаївської області. Кожна громада Миколаївщини забезпечила заповнення цієї мапи інформацією про послуги.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України мають право отримати соціальну послугу відповідно до потреби родини. Найбільш популярними послугами є послуги з інформування (щодо порядку отримання гуманітарної допомоги та ліків; місцевих та державних програм підтримки; можливостей реабілітації та протезування та ін.); консультування (зокрема, психологічна допомога); представництво інтересів (у вирішенні майнових спорів; догляд вдома за батьками захисників); матеріальна допомога; отримання послуг з формування життєстійкості (комплексна підтримка родини, яка опинилася в складній ситуації, яка передбачає повернення психологічної стійкості родини загиблого та адаптацію до нових умов життя).

Робота фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб

Станом на 29 вересня 2025 року введено 81 посаду фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, з них: 66 посад у комунальних закладах територіальних громад області та 15 посад у закладах охорони здоров'я.

У 2025 році ними опрацьовано 4 168 заяв у паперовій та електронній формі від ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих), інших демобілізованих осіб.

Роль фахівців із супроводу ветеранів війни:
індивідуальний підхід до кожного ветерана;
посередництво між ветеранами та державою;
психологічна підтримка та адаптація;
профілактика вторинної травматизації;
зміцнення громади.

Робота із звільненими з полону

Станом на кінець вересня 2025 року в Миколаївській області знаходяться 428 осіб, які звільнені з полону Російської Федерації.

У межах реалізації державної та регіональної політики підтримки осіб, які повернулися з ворожого полону, Миколаївська обласна військова адміністрація спільно з командуванням ЗСУ та ЦВС бригад, громадськими організаціями, волонтерами та родинами військовослужбовців впроваджує комплекс заходів, які спрямовані на психологічну реабілітацію та соціальну адаптацію. У територіальних громадах визначено відповідальних фахівців, які надають підтримку саме цій категорії осіб.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 31 липня 2025 року № 1201 визначено перелік закладів охорони здоров'я Миколаївської області, які надають медичну, реабілітаційну та психологічну допомогу звільненим з полону, а саме:

Комунальне некомерційне підприємство «Миколаївський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни» Миколаївської обласної ради;

Комунальне некомерційне підприємство «Миколаївський обласний центр психічного здоров'я» Миколаївської обласної ради;

Комунальне некомерційне підприємство Миколаївської міської ради «Міська лікарня № 5».

Ветеранські простори

З метою запровадження ефективних інструментів для забезпечення переходу від військової служби (служби) до цивільного життя, зокрема шляхом запровадження діяльності фахівців із супроводу ветеранів/ветеранок, сприяння розвитку центрів ветеранського розвитку та ветеранських просторів, а також залучення надавачів соціальних, медичних, правничих та інших публічних послуг в Миколаївській області утворено 11 ветеранських просторів:

Veteran Development Centre — Центр Ветеранського Розвитку м. Миколаїв;

Простір підтримки Захисників «Файта» м. Миколаїв;

Миколаївський міський центр підтримки ветеранів війни м. Миколаїв;

Центр підтримки ветеранів Березанської селищної територіальної громади;

Ветеранський простір м. Новий Буг;

Ветеранський простір «Незламні» м. Снігурівка;

Ветеранський простір м. Баштанка;

Центр життєстійкості с-ще Казанка;

Відділення «Ветеранський сервісний офіс» територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Первомайської міської територіальної громади;

Veteran Family Hub м. Вознесенськ;

«Територія 4.5.0» м. Південноукраїнськ.

Для ветеранів війни та членів їхніх сімей у ветеранських просторах надають такі послуги:

інформаційно-консультативна підтримка;

психологічна допомога;

соціально-психологічна реабілітація;

кейс-менеджмент.

Відновлення та підтримка фізичного і психічного здоров'я ветеранів/ветеранок, реабілітаційні послуги ветеранам війни в області

Реабілітаційна допомога населенню області надається за договорами з Національною службою здоров'я України по пакетах «Реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах» (5 надавачів), «Реабілітаційна допомога дорослим та дітям в амбулаторних умовах» (6 надавачів).

Провідним закладом, який здійснює надання послуги за пакетом «Реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах» військовослужбовцям та ветеранам війни є КНП «Миколаївський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни» Миколаївської обласної ради. У закладі забезпечено як медичну, так і психологічну реабілітацію. Впроваджуються у практику новітні технології, ендопротезування колінних та кульшових суглобів, сучасна реабілітація, тренування когнітивних навичок на РехаКом.

Основні напрямки реабілітації: медична реабілітація з ураженням нервової системи (наслідки травм, контузій, інсультів); медична реабілітація з ураженням опорно-рухового апарату (наслідки травм, поранень); медико-психологічна реабілітація.

КНП «Миколаївський обласний центр психічного здоров'я» Миколаївської обласної ради надає амбулаторну та стаціонарну психіатричну і наркологічну допомогу. Психологічна допомога надається як частина комплексного лікування осіб з розладами психіки та поведінки.

У КНП «Миколаївська обласна клінічна лікарня» Миколаївської обласної ради функціонує реабілітаційне відділення, яке надає стаціонарну допомогу на 20 ліжок, та відокремлена філія «Центр відновного лікування та реабілітації» на 43 ліжка. У відділеннях проводиться стаціонарна та амбулаторна реабілітація цивільних та військових. Проведено реабілітацію 104 військовим стаціонарно та 48 амбулаторно.

У КНП «Миколаївський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни» Миколаївської обласної ради (КНП «МОКГВВ» МОР) функціонує реабілітаційне відділення, яке є структурним підрозділом КНП «МОКГВВ» МОР, де надається кваліфікована медична допомога хворим різного профілю, які потребують стаціонарного лікування та реабілітаційної допомоги. У відділенні створена мультидисциплінарна команда, до складу якої входять: 5 фізичних терапевтів, 4 асистенти фізичного терапевта, 4 асистенти

ерготерапевта, 5 лікарів ФРМ, 3 логопеди, 4 психологи (2 з них – клінічні психологи).

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у госпіталі реабілітаційну допомогу отримало 2 443 особи, в тому числі й військові.

Реабілітаційні послуги також надаються приватними закладами, зокрема:

Протезно-ортопедичний центр «Альфа-біонік»;

Приватна Клініка терапії та реабілітації суглобів Ортосано-Миколаїв;

Реабілітаційний центр «Care4You».

У спортивних закладах області розпочали роботу групи адаптивного спорту, які відкрито для залучення ветеранів та людей з інвалідністю до здорового способу життя. Адаптивний спорт надає можливість не лише фізичного, а й психологічного розвантаження. Миколаївською обласною військовою адміністрацією проведено відповідну роботу та долучено 29 спортивних закладів області, в яких ветерани можуть скористатися можливостями цього проєкту.

У Миколаївській області постійно проводиться інформаційна кампанія щодо розширення можливостей ветеранів, у тому числі осіб з інвалідністю для участі у спортивних заходах, змаганнях, реабілітаційних програмах тощо.

Соціальна, професійна адаптація ветеранів

Відповідно до постанови КМУ від 03 жовтня 2023 року № 1050 «Про реалізацію експериментального проєкту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах» громадська організація «Оберіг Миколаївщини» з жовтня 2024 року надає послуги з інформування та консультування.

99 особам з-поміж військовослужбовців та членів їхніх сімей надано психологічно - соціальну підтримку, допомогу в оформленні необхідних документів, консультування, інформування.

Програма «Власна справа», що сприяє започаткуванню власної справи, є одним з компонентів урядової ініціативи, спрямованої, зокрема, на підтримку ветеранів у їхньому прагненні розпочати або розвинути власний бізнес. Для ветеранів передбачено отримання грантів, що надаються для фінансування бізнес-проєктів, сприяння підприємницькій діяльності та професійній адаптації після повернення з військової служби.

Станом на 01 вересня 2025 року з початку дії програми гранти отримали 40 осіб (25 – члени сімей ветеранів та 15 – учасники бойових дій). Загальний обсяг фінансування становить 17 049,5 тис. грн.

У січні-серпні 2025 року послуги обласної служби зайнятості отримували 488 учасників бойових дій, з них 86 осіб працевлаштовані, 10 осіб проходили професійне навчання, 140 учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни направлені на навчання в рамках реалізації експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної освіти Державної служби зайнятості. Ваучер на навчання отримали 9 учасників бойових дій.

Для забезпечення професійної адаптації на 2025 рік передбачено кошти в сумі 2 348,560 тис. гривень. Станом на 01 вересня 2025 року надано послуг на загальну суму 255,3 тис. грн (для навчання та отримання водійських посвідчень та сплати за навчання помічників ветерана).

Повага до ветеранів/ветеранок

У Миколаївській області вживаються відповідні заходи для гідного формування образу ветерана/ветеранки.

Одним з осередків національно-патріотичного виховання молоді в Миколаївській області є Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді.

У 2025 році відбувся другий (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), під час якої ветерани активно долучилися до організації та суддівства зазначеного заходу. Вперше увійшли до програми змагання з операторства БПЛА.

З метою формування позитивного образу ветерана в суспільстві та зміцнення патріотичного духу, у громадах проводяться зустрічі з ветеранами війни, які сприяють інтеграції ветеранів у громадське життя, формуванню шани та поваги до кожного захисника України.

У регіональних медіа постійно публікуються історії конкретних ветеранів. Висвітлюються досягнення та подвиги ветеранів, служба та життя після повернення додому, внесок ветеранів у розвиток суспільства через волонтерство, громадську роботу або професійну діяльність.

Ветерани залучені до проведення лекційних занять у Центрі підготовки громадян до національного спротиву як інструктори-викладачі.

Вшанування пам'яті загиблих (померлих) ветеранів/ветеранок

У м. Миколаєві створено тимчасовий Меморіальний комплекс та Алею Слави з банерами загиблих воїнів, а також у кожній територіальній громаді області облаштовані Алеї Слави.

З метою увічнення пам'яті миколаївців, які відзначені званням Героя України (посмертно), запроваджено проєкт зі створення цифрових образів життя загиблих Героїв України Миколаївської області, які віддали життя у визвольній війні Українського народу проти російських загарбників.

З метою формування «Книги пам'яті» триває збір інформації щодо полеглих Захисників та Захисниць з усіх територіальних громад області.

Щодня о 09:00 год в Миколаївській області в установах, організаціях, громадському транспорті проходить загальнонаціональна хвилина мовчання.

Щотижня проходить акція «Зупинись! Вшануй!», яка має на меті важливість щоденної хвилини мовчання.

Забезпечення житлом

В області реалізується субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 719.

Станом на 01 вересня 2025 року компенсацію виплачено 42 особам на загальну суму 108,4 млн гривень.

Служба у справах дітей

Станом на 01 січня 2025 року в Миколаївській області загальна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить 2 384 дитини, з них 960 дітей-сиріт та 1 424 дитини, позбавлені батьківського піклування (на 162 особи менше ніж на початок 2024 року).

Станом на 01 жовтня 2025 року загальна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить 2 340 дітей.

Протягом 2025 року отримали статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, 205 дітей. З них: 67 дітей-сиріт та 138 дітей, позбавлених батьківського піклування.

У 2025 році усиновлено 27 дітей, з них: на території області 26 дітей, 1 дитина усиновлена за межами області.

На обліку потенційних усиновлювачів в області перебуває 29 кандидатів, з них: 7 бажають усиновити дитину до 1 року, 9 – до 3 років, 11 – до 5 років та 2 – до 10 років і старше відповідно до рекомендацій центру.

У 2025 році влаштовано під опіку/піклування 227 дітей. Всього під опікою/піклуванням наразі виховуються 1 653 дитини.

У 2025 році створено 6 дитячих будинків сімейного типу, в які влаштовано та довлаштовано 43 дитини, та 7 прийомних сімей, в які влаштовано та довлаштовано 21 дитину відповідної категорії. Всього влаштовано до дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей 64 дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.

На цей час в області діє 51 дитячий будинок сімейного типу, де виховуються 329 дітей, та 91 прийомна сім'я, де виховуються 175 дітей. Разом у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях виховуються 504 дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.

Всього сімейними формами виховання (опіка та піклування, прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу) охоплено 2 157 дітей, що становить 92% від загальної кількості дітей таких категорій (2 340).

Протягом 2025 року в області створено 10 сімей патронатних вихователів (у 2024 році – 8 сімей). Станом на 30 вересня 2025 року в області функціонує 25 сімей патронатних вихователів, в яких перебуває 47 дітей.

Пройшли навчання три групи кандидатів у опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі та громадяни України, які бажають усиновити дитину, а саме: 15 кандидатів в опікуни/піклувальники, 10 сімей кандидатів на створення прийомних сімей та 3 родини на створення дитячого будинку сімейного типу, 25 сімей кандидатів в усиновлювачі, 12 сімей кандидатів у патронатні вихователі.

Культурне і духовне середовище

У Миколаївській області забезпечено умови для функціонування основної мережі закладів культури, що складається з 1 008 закладів: 481 клубного закладу,

445 бібліотек, 43 шкіл естетичного виховання, 23 музеїв, 4 театральновидовищних закладів, 2 закладів фахової передвищої освіти сфери культури та мистецтва, обласного методичного кабінету закладів спеціалізованої мистецької освіти, Комунальна установа «Миколаївський зоопарк», «Культурно-ігрового комплексу «Дитяче містечко «Казка», а також 6 інших закладів культури. Також на території області розташовано 2 854 пам'ятки археології (зокрема 27 національного значення), 1 037 пам'яток історії (в тому числі 2 національного значення), 145 пам'яток архітектури та містобудування (в тому числі 13 національного значення), 121 пам'ятник монументального мистецтва. Релігійна мережа Миколаївської області складається з 771 релігійної організації.

У Миколаївській області з різним ступенем активності діє 66 громадських об'єднань національних меншин (спільнот), які зберігають та розвивають власні традиції, звичаї, культуру, мистецтво і духовну спадщину.

Станом на 01.09.2025 року унаслідок агресії Російської Федерації у Миколаївській області зазнали руйнувань та пошкоджень 165 об'єктів культурної інфраструктури, в тому числі повністю зруйновано 25, а саме: 68 бібліотечних закладів, 13 з яких зруйновано; 71 клубний заклад, у тому числі 1 виставкова зала, 9 з яких зруйновано; 13 закладів спеціалізованої мистецької освіти, 2 з яких зруйновано; 7 музейних закладів; 2 театри та зоопарк; 2 інших клубних заклади; 1 муніципальний театр студія; 53 об'єкти культурної спадщини пошкоджено та 1 зруйновано; 58 культових споруд пошкоджено, 5 з них зруйновано. На тимчасово окупованій території Кінбурнської коси (частина території Очаківської міської територіальної громади) знаходяться 3 заклади культури.

Станом на 01 вересня 2025 року близько 60 пошкоджених об'єктів культурної інфраструктури було відновлено повністю або частково за рахунок обласного та місцевих бюджетів, спонсорських та власних коштів. У 2025 році проведено капітальний ремонт пошкодженого даху Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв на суму 5,5 млн грн за рахунок обласного бюджету.

Загальна сума на відновлення закладів по Миколаївській області становить майже 33 млн грн.

На сьогодні із загальної кількості закладів культури функціонує лише 800 через пошкодження та руйнування закладів внаслідок бойових дій, брак кадрів, особливо в сільській місцевості. На жаль, у деяких громадах Миколаївської області також існує проблема обмеження фінансування до мінімуму.

Проте, попри виклики сьогодення, сфера культури продовжує активно працювати, забезпечуючи населення Миколаївської області культурними та освітніми послугами.

Протягом 2025 року закладами культури області проведено близько 10 тисяч культурно-мистецьких заходів, серед яких 15 обласних культурно-мистецьких акцій, 6 арт-проектів, 4 всеукраїнських та 13 обласних фестивалів, конкурсів тощо. Театральновидовищні заклади здійснюють гастрольні тури по регіонах України.

Миколаївські заклади культури стали майданчиком для культурного спілкування, обміну творчим досвідом між митцями двох міст-героїв: Миколаєва

та Херсону. Силу слова, пам'ять та мистецтво поєднала літературна імпреза «Миколаїв-Херсон: міста на хвилі».

25 червня 2025 року традиційний обряд «Дівування» з м. Баштанка Миколаївської області увійшов до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України і став першим елементом НКС від Миколаївщини, який офіційно визнано на державному рівні.

12 листопада 2025 року до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України включено елемент «Традиція і практика просторового та ужиткового оздоблення на Миколаївщині: таврійський розпис».

Конфесійна ситуація в регіоні є стабільною та контрольованою, факти гострого міжконфесійного протистояння чи конфліктів відсутні. У Миколаївській області збережено міжнаціональний мир та злагоду.

Фізична культура і спорт

У Миколаївській області функціонують:

4 обласних фізкультурно-спортивних товариства: «Україна», «Динамо», «Спартак» і «Колос»;

Миколаївське обласне відділення (філія) центру фізичного виховання та спорту учнів і студентів, 30 дитячо-юнацьких спортивних шкіл та 9 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву: 2 школи вищої спортивної майстерності (обласна та Миколаївська міська); 2 центри олімпійської підготовки (Центр олімпійської підготовки з пріоритетних видів спорту та Центр олімпійської підготовки з баскетболу та командних ігрових видів спорту), Миколаївський фаховий коледж фізичної культури; 3 центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: 1 обласний та 2 міські (м. Вознесенськ та м. Нова Одеса), регіональний центр з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт».

На території 13 територіальних громад області реалізується проєкт «Активні парки – локації здорової України».

Загальний відсоток дітей, які були охоплені навчанням в ДЮСШ, до загальної кількості дітей шкільного віку Миколаївської області становить майже 9 відсотків.

Загалом в Миколаївській області розвиваються та культивуються 30 олімпійських видів спорту, а саме: бадмінтон, баскетбол, бейсбол, бокс, боротьба вільна, боротьба греко-римська, важка атлетика, велосипедний спорт, веслування академічне, веслування на б/к, вітрильний спорт, волейбол, волейбол пляжний, гандбол, гімнастика художня, дзюдо, кінний спорт, легка атлетика, плавання, плавання синхронне, регбі-7, софтбол, стрибки на батуті, стрибки у воду, стрільба кульова, теніс, теніс настільний, тхеквандо (ВТФ), фехтування, футбол та 26 неолімпійських видів спорту.

Станом на вересень 2025 року переукладено угоди про співпрацю з 21 федерацією з олімпійських та 9 федераціями з неолімпійських видів.

У 2024 році Миколаївська область посіла 15 місце в загальному рейтингу областей України та 4 місце в другій групі областей в загальному заліку всеукраїнського рейтингу Мінмолодьспорту.

У Миколаївській області налічується понад 2 400 спортивних споруд. До фізкультурно-оздоровчої роботи залучено майже 2 тисячі працівників, систематичними заняттями з видів спорту охоплено близько 12 тисяч осіб.

Протягом 9 місяців 2025 року 346 спортсменам присвоєно звання «Кандидат в майстри спорту України», 393 спортсменам присвоєно I спортивний розряд.

Житлово-комунальне господарство

Для задоволення потреб населення області в послугах житлово-комунального господарства на сучасному етапі залучені такі основні фонди:

5 756 багатоквартирних житлових будинків площею 10,3 млн кв. м (19 багатоквартирних житлових будинків площею 16,7 тис. кв. м зруйновано внаслідок ведення активних бойових дій на території України), з яких 918 житлових будинків обладнані 2 543 ліфтами, та 252,6 тис. приватних житлових будинків садибного типу площею 15,6 млн кв. м;

1 091 котельня, 104 з яких - котельні комунальної теплоенергетики, 987 – котельні й топкові бюджетної сфери та інші, 352,4 км теплових мереж у двотрубному обчисленні;

6 416,3 км мереж водопостачання, 7 поверхневих водозаборів, обладнаних очисними спорудами, 915 комунальних артезіанських свердловин;

1 677,9 км мереж водовідведення, 46 очисних споруд.

За основними підгалуззями житлово-комунального господарства зношення основних фондів становить:

житловий фонд – 62%;

водопровідно-каналізаційне господарство – 67,3%;

комунальна теплоенергетика – 63%.

Процеси фізичного зношення, пошкодження/руйнування в період воєнного стану житлового фонду та інженерної інфраструктури потребують подальшої консолідації фінансового ресурсу за всіма джерелами для технічного переоснащення, модернізації та реконструкції базових підгалузей житлово-комунального господарства, підвищення рівня впровадження розподіленої генерації та незалежності від енергосистеми, яка знаходиться в нестабільному стані.

Житлове господарство

Житлове господарство Миколаївської області, як підгалузь житлово-комунального господарства, набуло значних перетворень завдяки суттєвому розвитку майнових відносин та реформуванню форм управління.

Станом на 01 вересня 2025 року налічується 1 616 одиниць багатоквартирних будинків або 28% від загальної кількості багатоквартирних будинків, співвласниками яких утримується 4,94 млн кв. м або 48% від загальної площі багатоквартирних будинків.

З урахуванням утримання загальної площі багатоквартирних житлових будинків ОСББ, ЖБК, органами самоорганізації населення (ОСН) рівень

самостійного утримання житла співвласниками будинків за показниками загальної площі становить 79%.

Обслуговування 3 623 житлових будинків загальною площею 8105,85 тис. кв. м (78,7%) здійснюється різними формами самоорганізації населення, зокрема:

ОСББ – 1 616 житлових будинків, загальною площею 4 941,40 тис. кв. м (48%);

ЖБК – 55 житлових будинків загальною площею 206,65 тис. кв.м (2%);

ОСН (органи самоорганізації населення) – 33 житлових будинки загальною площею 237,6 тис. кв. м (2,3%);

самостійне утримання (без створення юридичної особи) – 1 919 житлових будинків загальною площею 2 720,2 тис. кв. м (26,4%);

2 133 житлових будинки загальною площею 2 180,90 тис. кв. м знаходиться в управлінні управителя (21,2%).

Частка багатоквартирних будинків, які перебувають в управлінні ОСББ, ЖБК (1 671), управителів (2 133), ОСН (33) та самостійному утриманні (1 919), становить 100% за кількістю (5 756).

Важливим стимулом підвищення активності власників житла до створення нових форм самоорганізації з утримання та обслуговування житла є орієнтована на розв'язання нагальних питань підвищення технічного стану й енергоефективності житла державна політика пріоритетного спрямування коштів на реконструкцію, капітальний ремонт і заходи з енергозбереження як за рахунок коштів місцевих бюджетів, так і державного бюджету, пільгових програм Фонду енергоефективності, допомоги міжнародних донорських та благодійних організацій.

З бюджету Миколаївської міської територіальної громади за період 2020-2025 років для часткового відшкодування кредитів на реалізацію енергозберігаючих заходів у житловому фонді спрямовано 35 656,852 тис. грн для 149 власників житла, у тому числі 35 299,116 тис. грн для 120 ОСББ та 357,736 тис. грн для 29 фізичних осіб. У 2025 році профінансовано 1 ОСББ на суму 1 745,354 тис. гривень.

За рахунок інвестиційних програм ОКП «Миколаївоблтеплоенерго», ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та фінансового ресурсу Миколаївської, Південноукраїнської міських рад суттєво поліпшено рівень оснащення багатоквартирного житлового фонду лічильниками обліку теплової енергії з 68,7% у 2015 році до 98,8% за кількістю будинків і 99,6% за опалювальною площею.

У цілому рівень комерційного обліку енергоресурсів в житловому фонді становить:

теплопостачання – 98,8%;

водопостачання – 98% (за показниками квартирних і будинкових в приватному секторі лічильників обліку води);

газопостачання – 94,6%;

електропостачання – 100%.

Комунальна теплоенергетика

Теплове господарство Миколаївської області налічує 1 091 одиницю котелень та топкових загальною потужністю 2 495,9 Гкал/год та 352,4 км теплових мереж.

В області тривають процеси з впровадження автономного та індивідуального опалення закладів бюджетної сфери та квартир житлового фонду з децентралізацією систем теплопостачання.

На сучасному етапі розвинуті системи централізованого теплопостачання залишаються в містах Миколаїв і Піденноукраїнськ, де відповідно налічується 151,2 тис. особових рахунків власників багатоквартирного житлового фонду, з яких 134,8 тисяч одиниць або 90% перебуває в м. Миколаєві.

У м. Миколаєві діє достатньо оптимізована схема поєднання централізованого і децентралізованого теплопостачання; 61% багатоквартирного житлового фонду (за показниками чисельності) використовує індивідуальні та автономні системи опалення.

У містах Вознесенськ, Первомайськ, Очаків та інших населених пунктах районів області завершено децентралізацію опалення багатоквартирних житлових будинків та об'єктів соціальної сфери.

Водночас у області триває впровадження технологій альтернативного виробництва теплової енергії шляхом реконструкції інвестиційними компаніями існуючих котелень закладів бюджетної сфери.

За ініціативи районних військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо розвитку опалення бюджетних установ з використанням альтернативних природному газу видів палива 58,6% котелень бюджетних установ області забезпечують виробництво теплової енергії без використання природного газу.

Для оперативного реагування на можливі надзвичайні ситуації протягом опалювальних сезонів створено парк резервних блочно-модульних котелень у кількості 89 од., загальною потужністю 79,8 МВт.

В умовах масованих ракетно-дронових атак на об'єкти енергосистеми України питання розвитку розподіленої генерації на базі когенераційних установок (КГУ), сонячних, вітрових електростанцій для забезпечення гарантованого енергозабезпечення комунальної теплоенергетики в осінньо-зимовий період є надзвичайно актуальними та пріоритетними.

Водопостачання

3 911 населених пунктів області 538 або 59% забезпечені централізованими системами водопостачання з охопленням понад 1 млн осіб.

Без системи централізованого водопостачання залишається селище Єланець та 372 населених пункти сільської місцевості з населенням майже 300 тис. осіб, де для потреб водозабезпечення використовуються громадські колодязі, а також вода, що привозиться в приватні резервуари.

Унаслідок воєнних дій з 12 квітня 2022 року м. Миколаїв позбавлене централізованого питного водопостачання внаслідок руйнування ворогом об'єктів водозабору з р. Дніпро на території Херсонської області та водогону «Дніпро-Миколаїв».

Президентом України підтримано необхідність оперативного вирішення питання питного водозабезпечення населення м. Миколаїв.

Постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2025 року № 135 «Деякі питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації публічного інвестиційного проєкту «Будівництво магістральних водогонів у Миколаївській області, у зв'язку з недостатністю ліквідації негативних наслідків, пов'язаних зі знищенням Каховської гідроелектростанції» затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації зазначеного публічного інвестиційного проєкту, визначено головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України та затверджено розподіл коштів з державного бюджету.

Реалізація проєктів нового будівництва водозабору з р. Південний Буг та магістрального водогону (I-III ділянки) у 2025 році здійснюється за рахунок видатків з державного бюджету в сумі 8,0 млрд грн за рахунок бюджетної програми – Реалізація публічного інвестиційного проєкту «Будівництво магістральних водогонів у Миколаївській області, у зв'язку з недостатністю ліквідації негативних наслідків, пов'язаних зі знищенням Каховської гідроелектростанції».

З квітня 2025 року замовником з будівництва об'єктів нового водозабору в м. Нова Одеса та магістрального водогону для потреб питного водопостачання м. Миколаєва визначено Службу відновлення та розвитку інфраструктури у Дніпропетровській області, яка має позитивний досвід реалізації подібних проєктів, та укладено відповідні договори з генпідрядною організацією ТОВ «ГК«АВТОСТРАДА».

З травня 2025 року почалась активна фаза будівництва та практично на кінець серпня 2025 року збудовані основні технологічні об'єкти, а саме: магістральний водогін (у дві нитки) протяжністю 67,3 км; 3 одиниці водопровідних насосних станцій (ВНС). На початку вересня 2025 року розпочалась промивка ділянок магістрального водогону.

Постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2025 року № 1073 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту, технічного переоснащення споруд, систем та мереж водопостачання населених пунктів» оновлено Порядок реалізації експериментального проєкту та визначено потенціального балансоутримувача – Регіональний офіс водних ресурсів в Миколаївській області.

У межах вищезазначеної постанови за ініціативою обласної військової адміністрації внесені зміни до технічних умов по I та III ділянках та здійснюється будівництво очисних споруд (фільтрувальної станції) водопроводу м. Миколаєва та очисних споруд каналізації м. Нова Одеса.

Водночас за природними гідрогеологічними факторами відмічається погіршення якості як поверхневих, так і підземних вод, що потребує подальших заходів з реконструкції діючих очисних споруд, будівництва нових об'єктів очищення питної води для доведення її показників до вимог безпечного

вживання людиною, заміни та реконструкції мереж водопостачання, з яких 2,169 тис. км або 33,8% перебувають у зношеному стані.

Для підвищення рівня доступу населення до якісної питної води в закладах освіти та охорони здоров'я області, громадських місцях встановлено 561 колективна установка очищення питної води, в тому числі 250 одиниць облаштовані у 2022-2025 роках, загальною потужністю майже 856,6 куб. м на добу, що задовольняє щоденні потреби майже 200 тис. осіб з розрахунку 5 л на особу.

В умовах масованих ракетно-дронових атак на об'єкти енергосистеми України питання розвитку розподіленої генерації на базі когенераційних установок (КГУ), сонячних, вітрових електростанцій для забезпечення гарантованого енергозабезпечення об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства є надзвичайно актуальними та пріоритетними.

Позитивним прикладом вирішення зазначеного питання є впровадження протягом 2025 року когенераційної установки потужністю 1,0 МВт на КП «Водопостачання м. Вознесенськ». Також протягом 2020-2025 років введені в експлуатацію для власних потреб об'єкти генерації на базі сонячних електростанцій підприємств комунального господарства – 29 одиниць потужністю 1,126 МВт.

Водовідведення

У населених пунктах області спостерігається суттєве відставання розвитку систем водовідведення та очищення стоків. Тільки 45 населених пунктів, серед яких 9 міст, 17 селищ (колишніх селищ міського типу) та 19 сільських населених пунктів, мають системи централізованого водовідведення з охопленням майже 600 тис. осіб.

До основних завдань перспективного розвитку систем водовідведення населених пунктів області належать: будівництво очисних споруд і розвідних мереж водовідведення в м. Новий Буг; реконструкція очисних споруд каналізації в м. Вознесенськ, м. Первомайськ, м. Очаків, м. Нова Одеса та селищі Криве Озеро, а з настанням сприятливої безпекової ситуації очікується розвиток систем централізованого водовідведення в рекреаційній зоні Чорноморського узбережжя, селищах і селах області.

Управління твердими побутовими відходами

Вирішення нагальних питань зі зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище нерозривно пов'язане із впровадженням сучасних технологій сміттесортування та сміттєпереробки, перш за все в найбільших містах області.

У Миколаївській області налічується 267 організованих місць складування (зберігання) твердих побутових відходів (ТПВ) загальною площею 524,4 га.

Середньорічні обсяги вивезення ТПВ становлять 1,0-1,2 млн куб. м.

Середня наповненість сміттєзвалищ – 53%, у тому числі по містах – 80-100%.

Високий рівень використання потужностей полігонів ТПВ зафіксовано у таких містах: Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ, Південноукраїнськ.

Для обслуговування сміттєзвалищ задіяно 34 підприємства різної форми власності, які обрані на конкурсних засадах.

У сільській місцевості організацію збирання, вивезення ТПВ, утримання сміттєзвалищ у переважній більшості здійснюють селищні та сільські ради.

На більшості полігонів ТПВ органами місцевого самоврядування не завершено роботу з державної реєстрації права земельного користування та складання санітарно-технічних паспортів.

Зазначена робота майже завершена на найбільших полігонах ТПВ міст, питома вага яких в обсягах накопичення ТПВ становить 67%.

На сучасному етапі розвитку у сфері управління ТПВ є вирішення питань упорядкування землевідведення, дозвільної документації на місця видалення відходів, а також підтримки ініціативи органів місцевого самоврядування щодо будівництва комплексів із переробки та сортування твердих побутових відходів, оновлення рухомого складу техніки.

Підвищення енергоефективності

Основний обсяг енергетичних ресурсів у соціальній сфері області споживається населенням у побуті, підприємствами житлово-комунального господарства, установами та закладами бюджетної сфери.

Таким чином, створення умов та реалізація заходів зі скорочення енергоспоживання в соціальній сфері області позитивно впливатиме на зниження витрат населення на оплату житлово-комунальних послуг, стримування зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, в структурі яких основна питома вага припадає на енергоносії, та скорочення витрат місцевих бюджетів на оплату енергоресурсів.

Ураховуючи, що витрати на енергоносії вже зараз є великим тягарем для бюджетів міст, селищ, сіл, протягом останніх років спостерігається тенденція до організації системного підходу до вирішення питань енергозбереження та підвищення рівня енергоефективності.

Для комплексної реалізації заходів у сфері енергоефективності рішенням обласної ради від 21 грудня 2018 року № 30 затверджено обласну Програму енергозбереження та розвитку альтернативних джерел енергії на період до 2025 року (зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з розпорядженням начальника Миколаївської обласної військової адміністрації від 24 листопада 2023 року № 508-р).

З використанням законодавчо врегульованих умов щодо публічно-приватного партнерства в області активізувалась діяльність приватних інвестиційних компаній, спрямована на диверсифікацію джерел виробництва теплової енергії за рахунок її виробництва з альтернативних джерел енергії.

В області 9 інвестиційними компаніями реалізовано 54 подібних проєкти будівництва нових та реконструкції діючих джерел теплової енергії закладів бюджетної сфери, які дозволяють замінити майже 8,8 млн куб. м природного газу в розрахунку на рік.

Серед найбільш масштабних проєктів як з підвищення технічного рівня основних фондів, так і з погляду енергоефективності, є реалізація інвестиційних

проектів за участю міжнародних фінансових організацій на ОКП «Миколаївоблтеплоенерго» та МКП «Миколаївводоканал».

Зокрема, за підсумками реалізації інвестиційного проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України», до якого залучено ОКП «Миколаївоблтеплоенерго», прогнозується щорічна економія споживання природного газу в обсязі 8,1 млн куб. м та електричної енергії 6,0 млн кВт год.

Завершення реалізації інвестиційного проекту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв» з реконструкцією і модернізацією основних фондів МКП «Миколаївводоканал» дозволить досягти розрахунково щорічного скорочення споживання електроенергії на 8-10 млн кВт год.

Системна робота органів місцевого самоврядування щодо реконструкції систем зовнішнього освітлення дозволила у 2015-2024 роках суттєво підвищити рівень використання сучасних енергозберігаючих джерел освітлення, питома вага яких становить 77%.

Для комплексного підходу в екологічному оздоровленні регіону, зменшення викидів парникових газів, урахувуючи унікальні природні умови області, в якій домінує кількість сонячних днів протягом року та сприятлива роза вітрів, доцільно подальше впровадження сучасних технологій використання відновлювальної енергетики, в тому числі за рахунок Фонду декарбонізації, офіс якого розпочав роботу в області.

Сонячна та вітрова енергетика

На сучасному етапі в області успішно реалізуються проекти в сонячній енергетиці.

Станом на 01 вересня 2024 року в регіоні побудовано 233 сонячні електростанції загальною потужністю 745,691 МВт.

У 2025 році побудовано 83 сонячні електростанції загальною потужністю 10,140 МВт, якими вироблено 602,338 млн кВт год електроенергії.

Усього в регіоні станом на 01 вересня 2025 року побудовано вітрові електростанції загальною потужністю 275,7 МВт (75 вітроустановок). Вітровими електростанціями у 2025 році вироблено 316,279 МВт електроенергії. Найбільший розвиток об'єктів вітроенергетики в Миколаївському районі спостерігається в Березанській селищній територіальній громаді.

Містобудування та архітектура

Миколаївська область є однією з найбільш постраждалих областей України внаслідок військової агресії Російської Федерації. Пріоритетними напрямками у 2025 році було відновлення об'єктів інфраструктури Миколаївської області.

Найбільші характерні наслідки руйнування в області сталися через ракетні обстріли міста Миколаєва та ракетно-артилерійські у більшості сільських населених пунктів.

*Стан відновлення об'єктів інфраструктури
у Миколаївській області.*

<i>Об'єкт</i>	<i>Пошкод- жено</i>	<i>Відновлено в 2022</i>	<i>Відновлено в 2023</i>	<i>Відновлено в 2024</i>	<i>Відновлено всього</i>	<i>% відновлен- ня</i>
Багатоповерхівки	2080	18	17	209	331	15,91
Приватні будинки	11820	250	321	2381	3813	32,26
Заклади загальної середньої освіти	159	2	69	0	71	44,65
Заклади дошкільної освіти	108	3	13	19	42	38,89
Заклади вищої освіти	22	0	1	1	13	59,09
Заклади культури	196	0	18	0	36	18,37
Будівлі закладів охорони здоров'я	167	7	96	10	113	67,66
Адміністративні будівлі	127	3	9	7	30	23,62
Об'єкти ЖКГ	2957	1931	745	155	2914	98,55
Мости/дороги	22/31	0/13	18/13	4/0	22/19	77,36
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ	17689	2227	1320	2786	7404	41,86

У 2025 році на відновлення пошкоджених об'єктів громадської та критичної інфраструктури Миколаївській області з державного бюджету виділено 168 438,156 тис. гривень.

Відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 року № 608 для Миколаївської області передбачено субвенцію обсягом 190 042,872 тис. грн, за рахунок яких заплановано відновити 7 закладів охорони здоров'я, 3 заклади освіти та 1 ЦНАП. Субвенція є перехідною, на 2025 рік передбачено 18 438,156 тис. гривень.

Крім того, відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 року № 608, у 2025 році з місцевих бюджетів виділено кошти обсягом 18 579,757 тис. грн для забезпечення співфінансування.

Постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2025 року № 312 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічних інвестиційних проєктів у сфері охорони здоров'я» на реалізацію проєкту «Реконструкція комунального некомерційного підприємства «Миколаївська обласна дитяча клінічна лікарня» Миколаївської обласної ради виділено 100 000 тис. гривень.

Постановою Кабінету Міністрів України від 07 березня 2025 року № 271 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації публічних інвестиційних проєктів Міністерства охорони здоров'я» на реалізацію проєкту «Капітальний ремонт приміщень третього

поверху реабілітаційного відділення комунального некомерційного підприємства «Миколаївський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни» виділено 50 000 тис. гривень.

З обласного бюджету у 2025 році фінансувались наступні об'єкти:

«Капітальний ремонт будівлі спального корпусу Комунального закладу фахової передвищої освіти «Миколаївський фаховий коледж фізичної культури», де здійснюються відновлювальні роботи за принципом «будуй краще ніж було», виділено 28 600 тис. гривень;

«Нове будівництво захисної споруди цивільного захисту в КНП «Миколаївська обласна дитяча клінічна лікарня» та «Нове будівництво захисної споруди цивільного захисту в КНП «Миколаївська обласна клінічна лікарня», виділено 62 406,220 тис. гривень;

«Реконструкція частини будівлі харчоблока для влаштування лабораторії супроводу трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів КНП «Миколаївська обласна клінічна лікарня», виділено 5 433,648 тис. гривень.

Охорона довкілля

Атмосферне повітря

Миколаївська область не входить до переліку регіонів з високим забрудненням атмосфери, що зумовлено відсутністю підприємств хімічної та вугільної промисловості. Рівень техногенного навантаження на навколишнє природне середовище Миколаївської області нижчий, порівняно з середнім по Україні. У 2024 році в розрахунку на 1 км² території області припадало 0,222 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин від стаціонарних джерел.

На стан атмосферного повітря населених пунктів області значною мірою впливають викиди від роботи двигунів пересувних джерел забруднення, які домінують над викидами від стаціонарних джерел. Причиною цього є значне зростання кількості транспортних засобів, незадовільний технічний стан автотранспорту, низька якість палива та відсутній дієвий контроль за ним. Згідно зі статистичними даними за минулі роки найбільш шкідливого впливу від транспортних засобів та виробничої техніки зазнає атмосфера обласного центру. Серед усіх пересувних джерел забруднення автотранспорт був і залишається найбільшим забруднювачем атмосферного повітря в області.

За даними Миколаївського обласного центру з гідрометеорології, за останні роки перевищення максимально разових граничнодопустимих концентрацій (ГДК м.р.) та середньомісячних концентрацій (ГДК с.д.) спостерігались в атмосферному повітрі м. Миколаєва по формальдегіду. Максимальні середньомісячні перевищення ГДК ср. доб. формальдегіду по м. Миколаєву за 2024 рік становили 3,9 ГДК ср. доб. (0,012 мг/м³) при нормі 0,003 мг/м³.

Основним джерелом викидів формальдегіду в місті є вихлопні гази від автотранспорту, в складі яких міститься більше цієї речовини порівняно з викидами стаціонарних установок, що спалюють паливо.

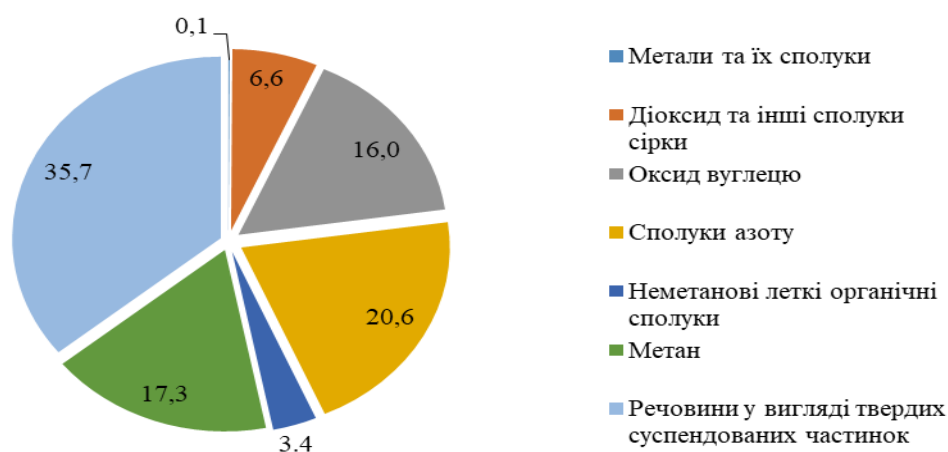
Пересувні джерела є найбільшими забруднювачами атмосферного повітря в області, частка забруднюючих речовин в загальному обсягу викидів до 2016 року

становила майже 60 %. Інформація по викидах забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення атмосферного повітря з 2016 року не надається, оскільки розрахунок цих показників згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 року № 175-р не здійснюється.

У 2024 році в атмосферне повітря області зі стаціонарних джерел забруднення надійшло 5,455 тис. тонн забруднюючих речовин, що на 138 тонн, або на 3,5 % менше, ніж у 2023 році. Крім того, в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення 2024 року викинуто 0,6 млн тонн діоксиду вуглецю (парникового газу), який впливає на зміну клімату.

За даними Головного управління статистики у Миколаївській області, у 2024 році у загальній кількості забруднюючих речовин стаціонарних джерел переважали викиди твердих речовин 35,7 % (1,945 тис. тонн), сполук азоту 20,6 % (1,123 тис. тонн), метану 17,3 % (0,942 тис. тонн) та оксиду вуглецю 16,0 % (0,875 тис. тонн).

Хімічний склад викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел
2024 рік, %

До основних забруднювачів атмосферного повітря Миколаївської області відносяться такі підприємства: ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», «Південь-цемент» філія ПрАТ «ВІПЦЕМ», ТОВ «Оператор газотранспортної системи України», сумарні викиди яких у 2024 році становили 2,045 тис. тонн забруднюючих речовин.

Охорона водних ресурсів

Миколаївська область має вище за середній показник по Україні процентного відношення площі, яка зайнята водними об'єктами до загальної площі області (5,2 %). Наявність виходу до Чорного моря і приналежність до найбільших річкових басейнів країни (басейни р. Південний Буг (59,5 %), р. Дніпро (23,5 %) та річок Причорномор'я (17 %)) створюють сприятливі умови для розвитку водного транспортного сполучення (морського, річкового) та обумовлюють перспективи залучення інвестицій у сфері розвитку рекреаційного і промислового потенціалу області.

На території області налічується 142 річки (довжиною понад 10 км) загальною довжиною 3 619,84 км, з яких одна велика річка Південний Буг та сім середніх річок: Кодима (59,0 км), Синюха (24,0 км), Чорний Ташлик (41,0 км), Чичиклія (86,0 км), Інгул (179,0 км), Інгулець (96,0 км), Висунь (195 км).

Головна водна артерія регіону – річка Південний Буг, що є третьою за величиною і довжиною в Україні, протікає територією області та закінчується Бузьким лиманом.

Басейн р. Південний Буг у межах області нараховує 94 річки довжиною більш ніж 10 км, а довжина самої річки в межах області становить 257 км.

Для маловодної Миколаївської області однією з найактуальніших проблем є забруднення водних ресурсів через скид стічних вод, який значно ускладнює відсутність мереж централізованого водовідведення та якісного очищення господарсько-побутових і виробничих стоків.

Щорічно до водойм області скидається до 65 млн куб. м зворотних вод, третина з яких, переважно через неякісну роботу комунальних каналізаційних очисних споруд, класифікується як забруднені стоки.

Загальний обсяг водовідведення у 2024 році становив 59,34 млн куб. м. Безпосередньо до поверхневих водних об'єктів скинуто 56,053 млн куб. м зворотних вод. Доля забруднених стоків у згаданому об'ємі скиду зворотних вод становила 29,9% – 16,732 млн куб. м.

У населених пунктах Миколаївської області функціонують 10 очисних споруд каналізації, 7 з яких здійснюють скид стічних вод з перевищенням нормативно-допустимих концентрацій. Амортизація їх обладнання становить від 42 % до 62 %. Проблема очищення комунальних стоків у сільській місцевості, за відсутності централізованої системи водовідведення, особливо важлива для області.

Основні забруднювачі водних ресурсів області та їх обсяги скиду зворотних вод, млн м³

№ з/п	Назва комунальних підприємств-забруднювачів	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
		разом	у т.ч. забруднених стічних вод	разом	у т.ч. забруднених стічних вод	разом	у т.ч. забруднених стічних вод
1.	МКП «Миколаївводоканал» м. Миколаїв	11,518	11,518	14,006	14,006	14,628	14,628
2.	КП «Міськводоканал» Баштанської міської ради м. Баштанка	0,034	-	0,182	0,182	0,181	0,100
3.	КП «Очаківської міської ради «Очаків-Сервіс» м. Очаків	0,155	0,155	0,147	0,147	0,148	0,148
4.	КП «Ольшанське» селище Ольшанське Миколаївський район	0,088	0,088	0,101	0,101	0,098	0,098

5.	КП «Прибузьке», м. Нова Одеса	0,023	0,023	0,03	0,03	0,026	0,026
6.	КП «Первомайськ- водоканал» м. Первомайськ	1,962	1,230	звіт за формою 2-ТП (водгосп) річна не надано		у стані ліквідації	
7.	КП «Первомайське управління водопровідно– каналізаційного господарства» м. Первомайськ з грудня 2023 року	-	-	0,130	0,073	1,833	1,101

Водогосподарська ситуація в області додатково ускладнюється через скид до р. Інгулець протягом тридцяти років високомінералізованих шахтних вод гірничорудних підприємств Кривбасу зі ставка-накопичувача у балці Свистунова Дніпропетровської області. Обсяг щорічного скиду за останні п'ять років становив близько 11 млн куб. м шахтних вод з мінералізацією до 4000 мг/л.

Миколаївська область, яка є передостанньою у схемі скиду та має на власній території 96,0 км протяжність току р. Інгулець (після скиду), потерпає від забруднення чи не найбільше за інші, і, як наслідок, має значне погіршення якості води, що використовується для зрошення сільськогосподарських угідь та ускладнення водогосподарської ситуації у прилеглих населених пунктах.

За часи воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України ситуація щодо залучення вод річки Інгулець до системи водокористування області змінилася. Починаючи з 2023 року, води річки Інгулець є основним джерелом водопостачання обласного центру – м. Миколаєва, де мешкає понад 300 тис. населення.

Проблема вимагає комплексного рішення з урахуванням усіх вимог чинного природоохоронного законодавства.

Утилізація відходів

Унаслідок повномасштабного збройного вторгнення Російської Федерації в Україну і масованих обстрілів території Миколаївської області почали утворюватися відходи від руйнувань.

За інформацією територіальних громад Миколаївщини, які зазнали ворожих обстрілів, станом на 01 січня 2025 року на їх територіях утворилося 82 759,048 тонн відходів від руйнувань.

Відповідно до Порядку управління відходами від руйнувань, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 року № 1073, протягом 2024 року визначено та затверджено розпорядженнями начальника Миколаївської обласної військової адміністрації два місця тимчасового зберігання відходів від руйнувань для Шевченківської сільської територіальної громади та Миколаївської міської територіальної громади.

Станом на 01 січня 2025 року визначено 7 місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань для наступних громад: Миколаївської міської територіальної громади (2 місця), Снігурівської міської територіальної громади, Новобузької міської територіальної громади, Інгульської сільської територіальної громади, Привільненської сільської територіальної громади та Шевченківської сільської територіальної громади.

Природно-заповідний фонд області

У Миколаївській області налічується 161 територія та об'єкт природно-заповідного фонду. Фактична площа природно-заповідного фонду становить 78 391,9601 га або 3,1 % від площі області. Частка земель природно-заповідного фонду є однією з найнижчих в Україні.

Середньостатистичний показник площі природно-заповідного фонду по Україні становить 6,6 %.

В області функціонує 9 установ природно-заповідного фонду, з них: 4 утримуються за рахунок обласного бюджету, решта – з інших джерел фінансування.

На території області знаходяться два національних природних парки – «Бузький Гард» та «Білобережжя Святослава», природний заповідник «Сланецький степ», частина Чорноморського біосферного заповідника. У межах цих об'єктів зберігаються унікальні степові, приморські, водно-болотні та річкові екосистеми півдня України.

Постійно ведеться робота щодо створення нових і розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

На цей час цінні природні території, що не захищені природоохоронним законодавством, знаходяться під загрозою знищення або трансформації (зараз 3,19% при запланованих 8,9% до 2027 року).

Під час військової агресії Російської Федерації в зоні бойових дій відбулось знищення цінних природних комплексів області. На місцевості (в натуру) винесено 30% меж територій природно-заповідного фонду (ПЗФ), що є недостатнім для забезпечення дотримання природоохоронного режиму земель ПЗФ та уникнення конфліктних ситуацій під час надання земель у користування.

Щороку збільшується тривалість посушливого періоду та відповідно ризик виникнення і поширення пожеж у лісових насадженнях, у тому числі тих, що входять до складу природно-заповідного фонду.

Громадська безпека

В умовах війни на території області постійно існує загроза нанесення ракетних ударів, застосування керованих боєзарядів, засобів масового ураження (хімічна, ядерна, біологічна зброя). Серед основних завдань цивільного захисту є оперативне оповіщення населення про виникнення або загрозу виникнення ракетних ударів, інших надзвичайних ситуацій техногенного та воєнного характеру, своєчасне достовірне інформування про ситуацію, яка складається, заходи, що вживаються для запобігання надзвичайним ситуаціям, та усунення їхніх наслідків, зменшення кількості постраждалих та загиблих.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 липня 2018 року № 488-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій» у 2026 році, відповідно до графіка виконання робіт, буде проводитися монтаж нового обладнання територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення (ТАСЦО) Миколаївській області.

На реалізацію цього заходу з обласного бюджету сплановано кошти у розмірі 33 500,0 тис. гривень

Також у Миколаївській області має функціонувати 56 місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення (МАСЦО) з організацією автоматизованих робочих місць з установами кінцевих засобів оповіщення та інформування населення.

Створено дві МАСЦО в містах Миколаєві та Південноукраїнську, які працюють та отримали відповідну сертифікацію, та існує потреба у побудові 54 МАСЦО у територіальних громадах області.

Станом на цей час територіальними громадами області, з урахуванням вимог чинного законодавства, проводиться робота з розроблення проєктно-кошторисної документації на впровадження МАСЦО. 21 територіальна громада Миколаївської області уклала договори на розробку ПКД, з яких розроблено 10, та ще 14 громад прийняли рішення про виділення коштів на розробку ПКД (від 50 до 100 тис. грн), а також 2 громади прийняли рішення про виділення коштів на будівництво МАСЦО.

Не менш важливою складовою забезпечення постійної готовності системи оповіщення та її надійного функціонування є експлуатаційно-технічне обслуговування апаратури, технічних засобів оповіщення та технічних засобів телекомунікацій, що задіяні для оповіщення, яке також потребує фінансування.

Миколаївська область має значне техногенне навантаження, що обумовлено великою кількістю потенційно небезпечних об'єктів з високим ризиком від впровадження господарської діяльності у сфері техногенної та пожежної безпеки – 6 073 об'єкти, у тому числі 17 хімічно-небезпечних об'єктів.

За технічними та технологічними особливостями в регіоні виділяється комплекс потенційно небезпечних виробництв, що є джерелами надзвичайних ситуацій техногенного характеру:

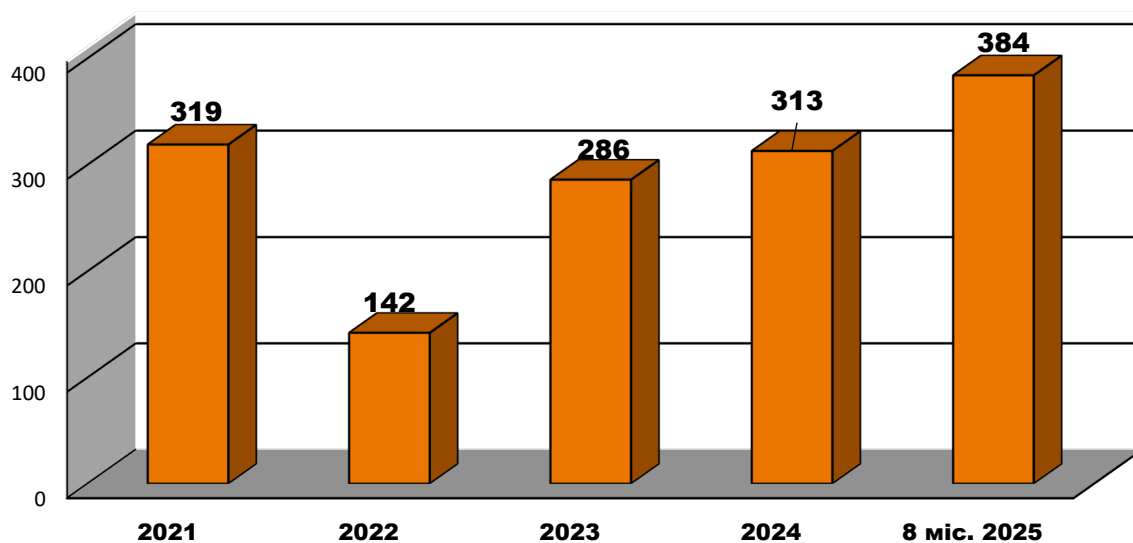
промислові: підприємства атомної енергетики, кольорової металургії, машинобудування, у тому числі суднобудування;

системи життєзабезпечення населення і забезпечення функціонування господарського комплексу: енергетики, водопостачання, газопостачання, транспорту (автомобільного, залізничного, трубопровідного).

Виникнення на цих структурних підрозділах економіки області надзвичайних ситуацій може призвести до створення низки небезпек для життєдіяльності населення.

Так, протягом останніх п'яти років унаслідок надзвичайних подій в області загинуло 350 осіб, постраждало 538 осіб.

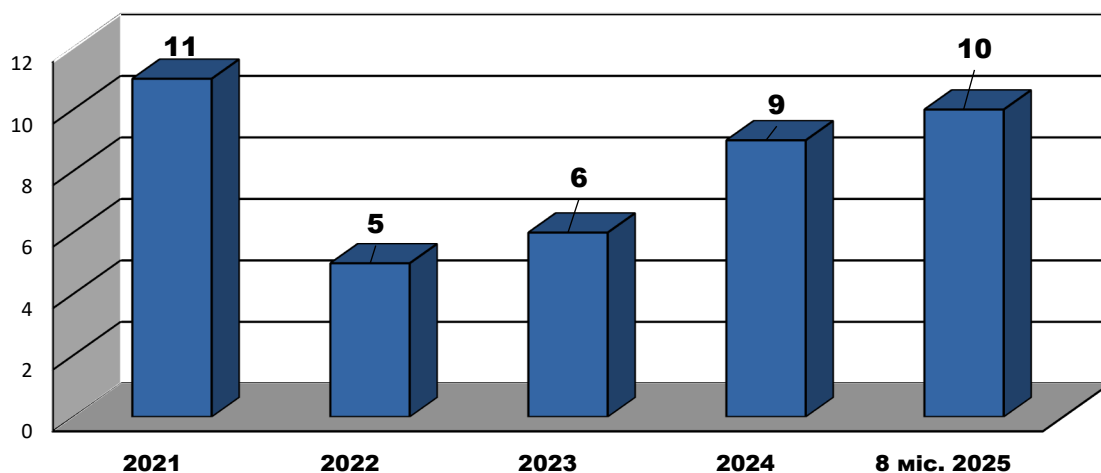
Динаміка виникнення небезпечних подій у Миколаївській області

Протягом зазначеного періоду в області виникла 41 надзвичайна ситуація, внаслідок яких загинуло 27 осіб, постраждало 50 осіб, у тому числі:

- природного характеру – 28 НС;
- техногенного характеру – 12 НС;
- воєнного характеру – 1 НС.

Динаміка виникнення надзвичайних ситуацій у Миколаївській області

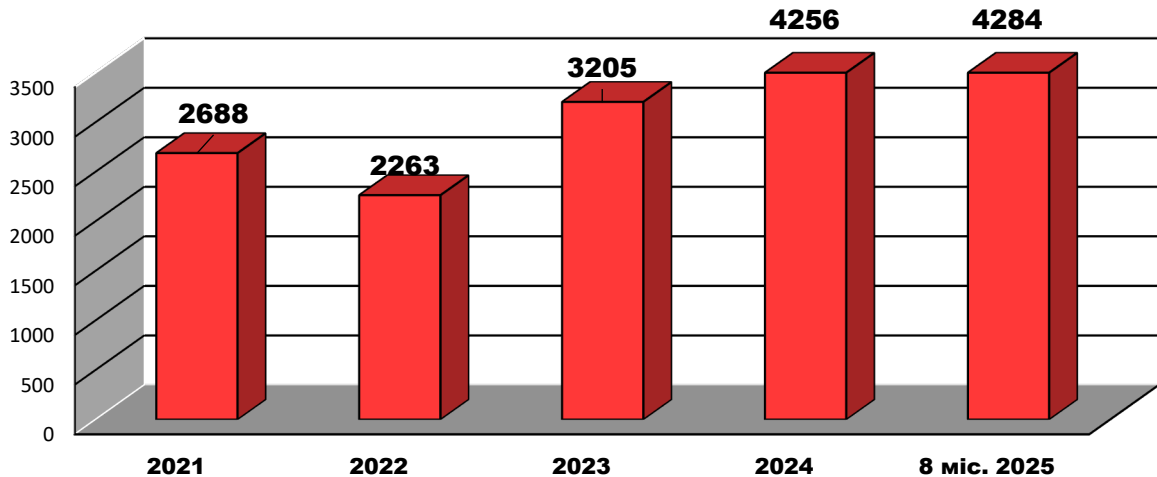

Одночасно викликає занепокоєння стан протипожежного захисту населених пунктів області, зокрема об'єктів з масовим перебуванням людей (закладів освіти, культури, охорони здоров'я та соціальної сфери), на яких наявні порушення вимог пожежної безпеки, що може призвести до виникнення пожеж та швидкого поширення вогню, ускладнення своєчасного виявлення осередків пожеж. Такий стан справ склався насамперед через недостатнє фінансування капітальних протипожежних заходів. Крім того, на багатьох об'єктах не виконуються заходи пожежної безпеки режимного характеру (технічне обслуговування вогнегасників, проведення замірів опору ізоляції електромережі та інші заходи з дотримання протипожежного режиму).

Так, за останні п'ять років на об'єктах з масовим перебуванням людей зареєстровано 55 пожеж, збитки від яких становили понад 3,3 млн гривень.

Загалом протягом 2021-2025 років на території області виникло 16 696 пожеж, внаслідок яких загинули 2 611 осіб, постраждало 224 особи.

Динаміка виникнення пожеж у Миколаївській області

Також важливим питанням є виконання заходів пожежної безпеки у будинках підвищеної поверховості. Так, на території Миколаївської області налічується 61 будинок підвищеної поверховості, з них:

54 - у м. Миколаєві (9 будинків 16-поверхові);

7 - у м. Південноукраїнську (1 будинок 16-поверховий).

З них житлових - 55 (м. Миколаїв - 48, м. Південноукраїнськ - 7); готелів - 1 («Турист»); новобудов - 2 («Адмірал», «Базіс»).

Станом на цей час у 52 будівлях з 61 необхідно:

провести монтаж автоматичної пожежної сигналізації, що становить 85%: м. Миколаїв - 45 будівель (83%), м. Південноукраїнськ - 7 будівель (100%);

привести в належний стан системи димовидалення - 59 будинків з 61, що становить 96%: м. Миколаїв - 52 (95%), м. Південноукраїнськ - 7 (100%);

монтаж блискавкозахисту - 14 будинків з 61, що становить 25%: м. Миколаїв - 13 (21%), м. Південноукраїнськ - 1 (14%);

укласти угоди на технічне обслуговування наявних протипожежних систем - 6 (всі у м. Миколаїв);

відновити працездатність внутрішнього протипожежного водопроводу - 32 будинки з 61 (58%): м. Миколаїв - 25 (52%), м. Південноукраїнськ - 7 (100%);

сигнал від автоматичних протипожежних систем не виведено на пульт централізованого пожежного спостереження в 54 будинках з 61, що становить 88%.

Викликає занепокоєння і стан справ, який склався з пожежами в екосистемах та їхніми наслідками. У 2025 році на території Миколаївської області зареєстровано 4 422 пожежі, з них 3 571 пожежа виникла на відкритих територіях та в природних екосистемах, що становить 81% від загальної

кількості пожеж, в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року – 2 639 пожеж в екосистемах, або збільшення на 35%.

На території Миколаївської області у 2025 році виникло 7 надзвичайних ситуацій природного характеру об'єктового рівня, пов'язаних з пожежами у природних екосистемах та на відкритих територіях (пшениці на корені), в порівнянні з аналогічним періодом 2024 року – 2 надзвичайні ситуації, збільшення на 250%.

Одним з важливих факторів, що вплинули на тяжкість наслідків, стала несвоєчасність реагування на пожежі через тривалий час прямування до місць пожеж у зв'язку з віддаленістю об'єктів.

Так, згідно з розрахунками, враховуючи відстані від підрозділів ГУ ДСНС у Миколаївській області до окремих населених пунктів області, в регіоні існує потреба у створенні та сталому функціонуванні 64 МПРП. На сьогодні в області створено та функціонують 49 підрозділів місцевої і добровільної пожежної охорони, що вказує на недостатній рівень створення даних підрозділів для ефективного покриття території. Існує потреба у створенні ще 15 підрозділів місцевої і добровільної пожежної охорони.

З початку військової агресії Російської Федерації чимала частина Миколаївської області знаходилась в зоні активних бойових дій, перебуваючи під постійними ракетно-артилерійськими обстрілами. На сьогодні під тимчасовою окупацією залишаються 3 населені пункти: с. Василівка, с. Покровка, с. Покровське Очаківської міської територіальної громади.

Наслідки війни призвели до значного забруднення території вибухонебезпечними предметами.

Піротехнічними підрозділами (ДСНС, ЗСУ, ДССТ, ГУ НП) та операторами з гуманітарного розмінування на території Миколаївської області у 2025 році розміновано: 30,0 тис. га територій (з них гуманітарного розмінування (операторами ПМД) 1 тис. 723 га); 20 тис. 922 га. землі с/г призначення (з них гуманітарного розмінування (операторами ПМД) 1 тис. 601 га); 1 143 км ліній електропередачі; 579 км залізничних колій; 555 км автодоріг; 349 км зрошувальних каналів; 143 км газопроводів; 3 153 га акваторій; 826 об'єктів критичної інфраструктури; 831 домогосподарство.

Обстежено 1 296 га лісових масивів, вилучено 76 тис. 677 од. вибухонебезпечних предметів (ВНП), з них 103 авіабомби.

Наразі до розмінування територій Миколаївської області залучено піротехнічні підрозділи ДСНС, ДССТ, 7 міжнародних та 19 українських операторів протимінної діяльності.

У 2025 році Національним органом з питань протимінної діяльності визначено 11 тис. 108 га земель сільськогосподарського призначення, як першочергові для обстеження та очищення від залишків війни. Наразі обстежено 9 тис. 161 га, з них розміновано 3 тис. 8 га.

Водночас, внаслідок несанкціонованого поводження з вибухонебезпечними предметами, з початку повномасштабного вторгнення на території Миколаївської області зареєстровано 110 інцидентів з ВНП, унаслідок яких

постраждало 138 осіб, з них 35 осіб загинули, в тому числі 4 дітей, поранені 103 особи, з них 15 дітей.

Окремої уваги заслуговує стан укриття населення області у захисних спорудах цивільного захисту (ЗСЦЗ).

На сьогодні в області створено фонд ЗСЦЗ, який складається з 1 741 об'єкта, з них 959 ЗСЦЗ (256 сховищ та 703 протирадіаційних укриття) та 749 найпростіших укриттів, які облаштовані в рамках нарощування фонду об'єктів укриття. На теперішній час 387 об'єктів (22,3%) не придатні до укриття населення та потребують фінансування для організації робіт з приведення до стану «готове».

Також у рамках нарощування об'єктів фонду ЗСЦЗ з початку 2025 року в області додатково створено 75 найпростіших/первинних мобільних укриттів, а стан придатності та доступності об'єктів покращився по 67 об'єктах.

Наразі область має нагальну потребу в облаштуванні (новому будівництві, реконструкції, ремонті) ЗСЦЗ в закладах соціально-культурної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, спорту тощо) та адміністративних будівлях, які забезпечують надання послуг населенню.

Організація укриття населення у ЗСЦЗ шляхом нарощування фонду ЗСЦЗ, приведення існуючих споруд до готовності та використання, відновлення зруйнованих, пошкоджених об'єктів – процес багатоступеневий і потребує комплексного, системного підходу, акумуляції зусиль на всіх рівнях, а також значних фінансових ресурсів.

Інформаційний простір

Відповідно до Реєстру суб'єктів у сфері медіа у Миколаївській області зареєстровано 29 суб'єктів: 8 мовників, 14 провайдерів аудіовізуальних сервісів, 8 друкованих та 1 онлайн-медіа.

Мовлення здійснюють 5 місцевих мовників:

лінійний аудіовізуальний медіасервіс, технологія мовлення – ефірна багатоканальна електронна комунікаційна мережа МХ-5 – 1 (КП «ТРК «МАРТ», логотип «МАРТ»);

лінійний аудіовізуальний медіасервіс без використання радіочастотного ресурсу – 1 (ДПТС «Квант» ПрАТ «Атомсервіс», логотип «КВАНТ»);

лінійні аудіомедіасервіси – 3 (ТОВ «ТРК «Всесвіт плюс» – позивні «Легкое и спокойное радио Relax», ТОВ «ТРК «ІМІДЖ TV» – позивні «ХІТ ФМ», ТОВ «ТРК «Музично-інформаційне радіо» – позивні «Радіо РОКС-Україна»).

Діяльність здійснюють 14 провайдерів аудіовізуальних сервісів. У регіональному медіапросторі Миколаївщини активно працюють 10 онлайн-медіа. Здебільшого це видання суспільно-політичного спрямування, користувачі яких належать до різної вікової категорії.

Російсько-українська війна стала найбільшим воєнним конфліктом з часів Другої світової війни. Сучасний етап війни характеризується масовим використанням практично всіх видів конвенційної зброї, а з російського боку вона зберігає весь гібридний інструментарій. Гуманітарна та ідеологічна складова нинішньої війни, боротьба за розум людей, донесення до них правдивої

інформації – показали себе грізною зброєю. Сьогодні ворожа пропаганда, стереотипи й упередження радянських часів тощо негативно впливають на рівень громадянської свідомості. Для протидії цьому потрібна системна інформаційна робота, направлена на поширення через медіа достовірної інформації, задоволення інформаційних потреб громадян усіх соціальних груп та забезпечення інформаційної відкритості органів виконавчої влади, запровадження її як інструмента обов'язкового та активного інформування громадян про свою діяльність.

Бюджетна політика місцевих бюджетів

В умовах війни у Миколаївській області сформувалась партнерська та якісна взаємодія між центральною владою та місцевими органами влади. Від самого початку війни й станом на теперішній час місцева виконавча влада і місцеве самоврядування демонструють ефективне управління навіть під час воєнного стану, а саме: підтримка Збройних Сил України, зростання доходів громад.

Попри безпрецедентні виклики, що були спричинені повномасштабним вторгненням Російської Федерації, місцева влада адаптувалася самотійно вирішувати низку проблем, пов'язаних з протистоянням агресору. Саме адаптація до умов сьогодення продемонструвала міцність фінансової основи територіальних громад, їхню здатність швидко реагувати до нових умов завдяки автономії, самотійності, а також забезпечувати збільшення доходів до бюджетів громад та залучати належні фінансові ресурси.

Аналіз місцевих бюджетів, на постійній основі, є надзвичайно важливим з точки зору розуміння фінансового стану та ефективності управління на рівні територіальних громад, зокрема оцінка поточних тенденцій у бюджетному процесі та виявлення можливих проблем, які можуть впливати на стабільність в подальшому. Місцеві бюджети зіткнулися з низкою викликів та змін, які вимагають ретельного аналізу та розробки стратегічних рішень для подолання можливих майбутніх труднощів.

Ураховуючи зовнішні та внутрішні фактори на часі, станом на 01 вересня 2025 року до загального фонду місцевих бюджетів надійшло податків і зборів у сумі 7 899,6 млн грн, що становить 106% планових призначень за звітний період (7 453,8 млн грн), тобто додатково надійшло 445,7 млн гривень. Приріст до відповідного періоду минулого року забезпечено на 20,4% більше (+1 336,4 млн грн).

За підсумками динаміки надходження податків і зборів протягом 8 місяців 2025 року очікується, що надходження у 2025 році становитимуть 11 837,9 млн грн, що на 1 316,2 млн грн або на 12,5% більше ніж надійшло у 2024 році.

У порівнянні з базовим 2021 роком доходи (податки і збори) місцевих бюджетів зросли у 1,4 раза, про що свідчить наведена нижче діаграма:

У частині використання коштів увага акцентується на необхідності формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, здійсненні постійного аналізу витрат бюджетних коштів і упередження випадків їхнього нерационального використання.

Формування місцевих бюджетів на 2026 рік відбувається в умовах високого ступеня невизначеності та непередбачуваності внаслідок ситуації на фронті, інтенсивності та географії бойових дій та їх наслідків.

Цифровізація, діяльність ЦНАП

Станом на 2025 рік на Миколаївщині працює 37 звичайних та 6 мобільних ЦНАПів, також діють 59 віддалених робочих місць (ВРМ), забезпечують роботу 359 працівників ЦНАПів, за рік надано 373 944 послуги.

Встановлені модульні ЦНАПи: 2 (Баштанська, Снігурівська міські територіальні громади).

Функціонування Єдиного державного реєстру адрес (ЄДРА): станом на 14.11.2025 верифіковано 85,85% адрес.

Цифрова трансформація громад

Створено мережу з 52 цифрових лідерів територіальних громад області, які забезпечують:

- супровід впровадження цифрових сервісів;
- моніторинг цифрових процесів;
- організацію навчання на місцях;
- участь у реалізації цифрових проєктів управління.

Розпочато впровадження інформаційної системи «Мрія» у закладах освіти області.

У Миколаївській області запроваджено першого в Україні регіонального ШІ-асистента «Хвилька»:

більше ніж 11 649 користувачів, понад 21 000 звернень щодо державних послуг, медичних сервісів, пунктів незламності, туристичних маршрутів та історії області.

У 2025 році в територіальних громадах Миколаївської області зафіксовано суттєвий прогрес у впровадженні інструментів електронної демократії.

Електронні петиції використовуються вже у 18 громадах, що становить зростання на 120 %.

Електронні звернення впроваджені у 11 громадах, що демонструє найвищу динаміку: + 275 % порівняно з початком року.

Електронні консультації з громадськістю працюють у 20 громадах, що становить + 142 % до базового показника.

Громадський бюджет (бюджет участі) функціонує у 15 громадах, що на 214% більше, ніж на початку року.

Індекс цифрової трансформації територіальних громад стабільно зростає:

I квартал – 12 балів;

II квартал – 27 балів;

III квартал – 32 бали.

Загальний приріст за дев'ять місяців становить + 20 пунктів, що свідчить про системне підвищення цифрової зрілості громад, розвиток е-сервісів, електронної демократії та цифрової взаємодії з мешканцями.

Індекс цифрової трансформації регіонів також демонструє позитивну динаміку:

I квартал – 23 бали;

II квартал – 36 балів;

III квартал – 40 балів.

Приріст становить + 17 пунктів протягом року, що підтверджує активний розвиток цифрової інфраструктури, кіберстійкості, впровадження інноваційних сервісів та цифрової участі населення на рівні всієї області.

Заходи щодо навчання та підготовки кадрів:

перший Digital форум;

тренінг по Вулику 2.0;

тренінги для адміністраторів;

навчання із кіберзахисту;

навчання для тренерів зі ШІ на базі лабораторії НУК.

Реалізація реформ та делегованих обласною радою повноважень

Ключовим напрямом у взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на місцях є функціонування системи делегування повноважень, закріплених чинним законодавством України.

Відповідно до пункту 7 статті 119 Конституції України обов'язком місцевих державних адміністрацій є забезпечення виконання делегованих відповідними радами повноважень. Перелік повноважень, які обласні ради делегують обласним державним адміністраціям, закріплений статтею 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», передбачає майже увесь комплекс

заходів, спрямованих на забезпечення належного соціально-економічного розвитку.

Протягом останніх років в Україні реалізуються глибокі структурні реформи у різних галузях державної політики, зокрема проведено системні зміни у бюджетному законодавстві (запроваджено принципово нову концепцію міжбюджетних відносин, що дозволило суттєво підвищити самостійність місцевих бюджетів усіх рівнів та збільшити їх фінансові ресурси). Реформа децентралізації дозволила мешканцям області отримувати послуги на території своєї громади.

На працівників обласної військової адміністрації та її структурних підрозділів, крім виконання делегованих обласною радою повноважень відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», покладено також значний обсяг завдань із забезпечення реалізації реформ на місцевому рівні.

Водночас фінансове забезпечення обласної військової адміністрації за рахунок коштів державного бюджету, як і в попередні роки, залишається на вкрай низькому рівні. Рівень оплати праці працівників обласної військової адміністрації неконкурентний порівняно з іншими галузями економіки, що не дозволяє залучати до роботи в місцевих органах влади висококваліфікованих та мотивованих на досягнення результату спеціалістів. Наразі місцеві військові адміністрації здійснюють виключно першочергові видатки з урахуванням необхідності безумовного виконання заходів, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів». Разом з тим, згідно зі статтею 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» діяльність органів державної влади забезпечується виключно за рахунок бюджетного фінансування (крім випадків, визначених цим Законом) в межах, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Органи державної влади можуть отримувати додаткові кошти з місцевих бюджетів для виконання делегованих законами України повноважень органів місцевого самоврядування. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 листопада 2016 року № 787 «Про видатки на оплату праці працівників місцевих державних адміністрацій» місцеві державні адміністрації можуть отримувати додаткові кошти з місцевих бюджетів на оплату праці працівників для здійснення ними делегованих відповідно до закону повноважень органів місцевого самоврядування.

Розділ 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2026 РІК

Метою Програми економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік є забезпечення розвитку економіки регіону, створення сприятливих умов для ведення бізнесу та активізації інвестиційної діяльності,

підвищення енергоефективності та енергоавтономності об'єктів житлово-комунального господарства, виробничої і соціальної сфери, забезпечення сталого людського розвитку шляхом покращення рівня життя населення області та створення безпечних умов для належної його життєдіяльності.

Завдання Програми економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік спрямовані на реалізацію визначених Стратегією розвитку Миколаївської області до 2027 року включно пріоритетних стратегічних та оперативних цілей.

Стратегічна ціль 1. СТІЙКІСТЬ, СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ І БЕЗПЕКА

Оперативна ціль 1.1. Підвищення рівня безпеки критичної і соціальної інфраструктури

Цивільний захист

Ураховуючи усі небезпечні виклики тривалої повномасштабної війни Російської Федерації проти України, існуюче технологічне навантаження на область, можна визначити ключові *проблемні питання* у сфері цивільного захисту населення області:

недостатні обсяги накопичення матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій усіх рівнів;

постійна потреба в придбанні оснащення, систематичному поповненні та оновленні незнижувальних запасів матеріально-технічних і продовольчих ресурсів для проведення першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, засобів радіаційного та хімічного захисту для регіональних спеціалізованих служб цивільного захисту, а також облаштування проміжних пунктів евакуації населення із зони радіаційного (хімічного) забруднення пунктами санітарної обробки (дезактивації);

неналежний рівень матеріального і фінансового забезпечення сил і засобів цивільного захисту;

недостатня розгалуженість системи оповіщення населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

недостатній рівень забезпечення протипожежного захисту населених пунктів області;

недостатнє забезпечення населення та осіб, які залучаються до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенних характеру, засобами радіаційного та хімічного захисту;

відсутність фінансування на відновлення систем та пристроїв протипожежного захисту будинків підвищеної поверховості;

недостатнє фінансування заходів цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки комунальних підприємств, особливо тих, які віднесені до об'єктів підвищеної небезпеки, закладів освіти, культури, охорони здоров'я та соціальної сфери;

відсутність безпечних умов для перебування населення на водних об'єктах;

недостатня кількість підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони у громадах та відсутність належного матеріально-технічного забезпечення підрозділів;

забезпечення нарощування та оновлення об'єктів фонду ЗС ЦЗ шляхом будівництва, реконструкції, капітальних ремонтів та подальшого утримання захисних споруд;

засміченість території області, у тому числі й акваторій, вибухонебезпечними предметами внаслідок російської військової агресії;

необхідність постійного проведення інформаційно-просвітницької роботи з населенням щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій та правил поведінки у разі їхнього виникнення.

Основні завдання

Досягнення завдань можливе за умови здійснення комплексу заходів, спрямованих на:

створення та поповнення регіонального та місцевих матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій згідно з номенклатурою;

організацію аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій шляхом приведення до рівня сучасних вимог матеріально-технічної бази підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, забезпечення оперативного реагування на надзвичайні події та ситуації;

проектування, створення та модернізацію територіальних автоматизованих систем централізованого оповіщення населення на базі сучасних технологій з метою оперативного оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного або воєнного характеру, їхнє експлуатаційно-технічне обслуговування;

забезпечення пожежної та техногенної безпеки об'єктів з масовим перебуванням людей, захист населених пунктів від пожеж, підвищення рівня протипожежного захисту та створення сприятливих умов для реалізації державної політики у сфері пожежної безпеки;

забезпечення непрацюючого населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного, радіаційного забруднення, та регіональних спеціалізованих служб цивільного захисту засобами радіаційного та хімічного захисту;

створення, використання, утримання та реконструкцію фонду захисних споруд цивільного захисту населення;

організацію заходів з очищення територій та акваторій області від вибухонебезпечних предметів – наслідків війни;

організацію навчання населення безпечній життєдіяльності та діям у надзвичайних ситуаціях;

забезпечення пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту об'єктів освіти, культури, охорони здоров'я та соціальної сфери.

Очікувані результати

Завдяки координації дій усіх гілок влади виконання доведених завдань дасть змогу поліпшити захист населення і території Миколаївської області та запобігти

виникненню надзвичайних ситуацій та подій, підвищити рівень готовності пожежно-рятувальних, аварійно-рятувальних служб та регіональних спеціалізованих служб цивільного захисту до дій за призначенням, мінімізувати наслідки надзвичайних ситуацій та пожеж, невідкладно реагувати на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, проводити аварійно-рятувальні та відновлювальні роботи, захищати навколишнє природне середовище та локалізувати зони впливу шкідливих і небезпечних факторів, що виникають під час аварій та катастроф.

Систематичне навчання населення безпеці життєдіяльності та діям у надзвичайних ситуаціях сприятиме розвитку громадської свідомості щодо особистої та колективної безпеки, підвищенню рівня морально-психологічного стану громадян в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

Оперативна ціль 1.2. Підсилення соціальної згуртованості

Ветеранська політика

Основні проблеми

Затяжний характер російської збройної агресії проти України зумовлює постійну потребу в поповненні Сил оборони, відповідно збільшується кількість українських захисників і захисниць, які після завершення бойових дій набудуть статусу ветерана війни, учасника/учасниці бойових дій (УБД).

Система повернення з військової служби до цивільного життя передбачає створення інфраструктури підтримки, в межах якої інститут помічника ветерана трансформувався в діяльність фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Фахівець із супроводу є ключовою ланкою, що поєднує різні аспекти підтримки у системі повернення: від допомоги з оформленням документів до забезпечення доступу до медичних, психологічних чи освітніх послуг.

Попри позитивні тенденції, залишається низка викликів:

високе навантаження на фахівців або недостатня їхня чисельність у територіальній громаді, що призводить до неефективності їхньої роботи;

нерівномірність доступу до послуг фахівців із супроводу;

відсутність єдиної методики роботи та системи навчання й перепідготовки таких фахівців;

недостатня розвиненість мережі ветеранських просторів в Миколаївській області.

Основні завдання

Запровадження діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб в кожній територіальній громаді області;

розширення мережі ветеранських просторів;

розширення мережі суб'єктів надавачів послуг для ветеранів/ветеранок.

Очікувані результати

Досягнення певних результатів у забезпеченні реалізації державної політики у сфері соціально-правового захисту ветеранів війни, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України,

охоплення максимального кола осіб з низкою реабілітаційних заходів та соціальною підтримкою дозволить знизити соціальну напругу в суспільстві, підвищить рівень життя і надасть змогу повернення вищезазначених категорій населення до мирного життя та соціальної адаптації.

Соціальний захист

Основні проблеми

Перебування під тимчасовою окупацією частини території області, відсутність безпечних умов проживання на територіях близьких до бойових дій, знищення та значні пошкодження енергетичної системи області, інфраструктури, житла, невідповідність тимчасового розміщення вразливих груп населення актуальним потребам, все це потребує державної підтримки та розвитку галузі;

процеси зовнішньої та внутрішньої міграції робочої сили та призову громадян до ЗСУ вплинули на зменшення кількості зайнятих у сфері економічної діяльності, втрату людського капіталу, в тому числі й кадрового.

Крім того, в умовах воєнного стану збільшилась чисельність вразливих груп населення, які опинились у складних життєвих обставинах, у тому числі тих, що змушені були покинути місця свого постійного проживання, втратили власне житло, роботу, отримали поранення/каліцтво, стали жертвами насильства, та які потребують державної соціальної, гуманітарної, матеріальної підтримки, а також психологічної допомоги.

Головною загрозою в умовах воєнного стану є нестача спеціалістів, яка спричиняє додаткове навантаження на соціальних працівників, які вже працюють у системі. В перспективі це питання може загострюватися внаслідок відтоку молодого населення за кордон. Крім того, у зв'язку зі значним зростанням видатків оборонного сектору, фінансування соціальної сфери відбувається не повною мірою. Відтак, серед громад є потреба у залученні додаткових коштів, зокрема через міжнародні партнерства та грантові програми.

Основні завдання

Заходи щодо реалізації пріоритетів розвитку галузі передбачені в завданнях обласних програм, розробником яких є департамент соціального захисту населення обласної державної адміністрації, а саме:

Комплексна програма соціального захисту населення «Турбота» на 2024-2026 роки;

обласна Програма «Безбар'єрна Миколаївщина» на 2024-2026 роки;

Програма відпочинку та оздоровлення дітей Миколаївської області на 2024-2026 роки;

Соціальна комплексна програма підтримки сім'ї, запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2026 року в Миколаївській області;

Програма зайнятості населення Миколаївської області на 2024-2026 роки;

Програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища в Миколаївській області на 2024-2026 роки;

Комплексна програма соціальної підтримки ветеранів війни та членів їхніх сімей у Миколаївській області на 2024-2026 роки;

Програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року в Миколаївській області, планується продовження дії зазначеної програми на 1 рік;

Комплексна програма реалізації регіональної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року в Миколаївській області, планується продовження дії зазначеної програми на 1 рік.

Очікувані результати

Підвищення трудової мобільності населення та адаптації до місцевих потреб ринку праці шляхом професійної адаптації;

відновлення підприємницької діяльності на основі внутрішнього потенціалу територій;

розвиток підприємницької активності шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів війни та членів їхніх сімей, безробітних осіб до заснування власного бізнесу;

поліпшення соціального захисту окремих категорій громадян, які потребують соціальної підтримки;

розвиток реабілітаційних послуг, зокрема послуги раннього втручання, денного догляду для дітей з інвалідністю, служб перевезення для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю;

розвиток мережі соціальних просторів для різних категорій населення, в тому числі внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни, членів їхніх сімей та інших категорій соціально незахищеного населення, сприяння задоволенню їхніх першочергових потреб, надання соціально-психологічної допомоги;

реалізація заходів щодо забезпечення тимчасовим/соціальним житлом внутрішньо переміщених осіб;

залучення власних ресурсів територіальних громад та підтримки міжнародних партнерів для розвитку інноваційних соціальних послуг за результатами визначених потреб населення;

розвиток мережі надавачів соціальних послуг усіх форм власності;

підвищення ефективності діяльності, посилення взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері протидії торгівлі людьми та попередження домашнього та гендерно зумовленого насильства;

оперативне реагування на потреби мешканців територіальної громади, які опинилися в складних життєвих обставинах;

створення умов для безбар'єрного доступу осіб з інвалідністю, осіб похилого віку до різних видів послуг, сприяння їхній активній участі у різних сферах суспільного життя.

Інформаційний простір

Основні завдання:

забезпечення інформування населення про актуальні питання соціально-економічного і суспільно-політичного життя країни та області через медіа;

інформаційна відкритість органів виконавчої влади та запровадження її як інструмента обов'язкового й активного інформування громадян про свою діяльність;

інформаційна протидія недостовірній інформації.

Очікувані результати:

спростування недостовірної інформації;

забезпечення відкритості діяльності органів виконавчої влади;

забезпечення поінформованості населення щодо важливих ініціатив, пріоритетів державної та регіональної політики, актуальних питань розвитку держави та області;

реалізація конституційних прав населення регіону на інформацію тощо.

Стратегічна ціль 2. СТІЙКЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ БАГАТОГАЛУЗЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Оперативна ціль 2.1. Диверсифікація економіки регіону

Промисловий комплекс

Основні проблеми:

продовження масових ракетних і дронівих ударів по інфраструктурі, безпекові загрози;

блокування роботи портів та ускладнена логістика;

втрата традиційних ринків збуту;

аварійні та планові відключення електроенергії через руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури;

кадровий дефіцит.

Основні завдання щодо реалізації пріоритетів розвитку промислового комплексу області:

залучення інвестицій, міжнародної допомоги, світових фінансових інституцій для забезпечення промислових підприємств, що зазнали руйнувань або пошкоджень, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, сучасною технікою, обладнанням, послугами та технологіями;

технологічна модернізація промислового комплексу, впровадження прогресивних структурних змін, збільшення кількості впроваджених інноваційних проєктів та інноваційних наукоємних технологій;

створення нових індустріальних (екоіндустріальних) парків та облаштування існуючих відповідно до вимог чинного законодавства;

розвиток виробництв, здатних нарощувати експортний потенціал;

розвиток відновлюваної енергетики та збільшення частки енергоносіїв, вироблених з відновлюваних джерел енергії, у структурі загального кінцевого енергоспоживання;

сприяння налагодженню зв'язків між закладами вищої освіти, науково-дослідними установами та виробничими підприємствами.

Очікувані результати:

нарощування обсягів промислового виробництва;

технологічна модернізація промислового комплексу;
 зростання кількості зареєстрованих індустріальних (екоіндустріальних) парків;
 створення нових робочих місць.

Розвиток агропромислового комплексу

Основні проблеми:

забрудненість частини території вибухонебезпечними предметами;
 відсутність обігових коштів для відновлення діяльності підприємств на деокупованих територіях;
 блокування портової інфраструктури Миколаївської області, що впливає на цінову політику реалізації сільськогосподарської продукції;
 значне пошкодження та руйнування сільськогосподарської техніки та інфраструктурних об'єктів агропромислового комплексу;
 залежність сільськогосподарського виробництва від несприятливих природо-кліматичних умов.

З метою підвищення рівня продовольчої безпеки, сприяння розвитку ресурсозберігаючого сільськогосподарського виробництва в області визначено такі *основні завдання*:

модернізація міжгосподарських мереж, дренажних систем, будівництво нових внутрішньогосподарських зрошувальних систем, сприяння повноцінній роботі водогосподарського комплексу;

підвищення родючості ґрунтів, поліпшення гумусового стану території;

сприяння розвитку малих форм господарювання та кооперації на селі, зокрема тих, що спеціалізуються на виробництві тепличної продукції, вирощуванні овочів, ягід, продукції тваринництва, переробленні сільськогосподарської продукції;

надання фінансової підтримки за такими напрямками: насінництво, садівництво та виноградарство, технічне переоснащення, органічне виробництво, тепличне господарство, вирощування нішевих сільськогосподарських культур;

здійснення заходів із залучення технічних та фінансових ресурсів для проведення робіт з розмінування сільськогосподарських земель;

залучення міжнародної допомоги для розширення потужностей для зберігання сільськогосподарської продукції;

підтримка рибного господарства;

підтримка сімейних фермерських господарств шляхом виплати часткового відшкодування вартості придбаних для власного користування нових установок індивідуального доїння (доїльних апаратів), надання фінансової підтримки сільськогосподарським кооперативам через механізм часткового здешевлення вартості придбаного обладнання та устаткування, необхідних для забезпечення їхньої діяльності;

збільшення обсягів виробництва всіх видів тваринницької продукції: відновлення високопродуктивних стад худоби та птиці шляхом власного відтворення та закупівлі племінного поголів'я з кращих господарств України,

поліпшення відтворення сільськогосподарських тварин шляхом впровадження штучного осіменіння в господарствах усіх категорій;

підтримка розвитку органічного виробництва, а саме: проведення круглих столів з проблематики розвитку органічного виробництва, науково-практичних конференцій, семінарів, забезпечення компенсації понесених витрат суб'єктом господарювання (сільськогосподарським товаровиробником) щодо проведення сертифікації з органічного виробництва і переробки;

підтримка харчової та переробної промисловості;

проведення заходів з популяризації галузі;

розвиток та відновлення інфраструктури для зберігання сільськогосподарської продукції;

реалізація заходів щодо відродження села шляхом підвищення рівня життєзабезпечення населення.

Очікувані результати:

забезпечення продовольчої безпеки області;

використання повного потенціалу з виробництва сільськогосподарської продукції;

збільшення поливних площ зрошувальних земель;

зростання експортного потенціалу агропродукції області;

збільшення обсягів вилову аборигенних видів риби при проведенні робіт із вселення водних біоресурсів;

підвищення рівня життя на селі;

відновлення високопродуктивних стад худоби та птиці шляхом власного відтворення та закупівлі племінного поголів'я з кращих господарств України.

Оперативна ціль 2.2. Створення сприятливого інвестиційного клімату та залучення інвестицій

Капітальні інвестиції

У регіоні ведеться безперервна робота щодо можливості залучення як приватних/іноземних, так і державних інвестицій, які будуть спрямовані на відновлення житлового фонду, об'єктів інфраструктури, відбудову зруйнованих підприємств, відновлення логістичних потужностей, розвиток та створення будівельних підприємств, що відновлюватимуть ці об'єкти, розвиток альтернативної енергетики тощо.

Основні завдання

З метою залучення прямих інвестицій, як внутрішніх, так й іноземних, передбачається реалізація таких основних завдань:

реалізація інвестиційних проєктів;

поширення інформації щодо інвестиційного потенціалу Миколаївської області на національному та міжнародному рівнях;

координація роботи місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо формування інвестиційних пропозицій та реалізації інвестиційних проєктів відновлення та розвитку території області.

Очікувані результати:

створення та підтримка індустріальних (екоіндустріальних) парків;
 реалізація інвестиційних проєктів у соціально-культурній сфері, транспортно-логістичному, промисловому, сільськогосподарському, туристично-рекреаційному комплексах, житлово-комунальному господарстві та інших сферах;

відновлення та економічне зростання регіону;

оновлення та забезпечення інформаційного супроводження і наповнення матеріалами вебсайту «Інвестиційні можливості Миколаївщини»;

організація та проведення в області ділових зустрічей, засідань круглих столів, конференцій, семінарів за участю представників ділових кіл України та представників інших країн;

виготовлення презентаційних матеріалів, відеороликів.

Публічні інвестиції

З метою реалізації публічних інвестиційних проєктів та програм у 2026 році планується виконання таких завдань:

реалізація публічних інвестиційних проєктів, включених до Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій регіону;

формування та схвалення регіональною інвестиційною радою Миколаївської області Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій Миколаївської області на 2027-2029 роки;

формування Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій регіону на новий період.

Очікувані результати:

реалізовані публічні інвестиційні проєкти;

затверджений Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій Миколаївської області на 2027-2029 роки;

сформований Єдиний проєктний портфель публічних інвестицій регіону.

Оперативна ціль 2.3. Розвиток партнерств

Зовнішньоекономічна діяльність

Окупація територій, руйнування підприємств та блокування транспортних шляхів – усе це вплинуло на зовнішню торгівлю України, спричинило значні втрати людського капіталу, порушило інфраструктуру та торговельні ланцюги, завдало величезної шкоди виробничим потужностям.

У Миколаївській області триває активна робота над підтримкою суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності для освоєння нових ринків, які адаптуються до сучасних викликів і змін на глобальному ринку.

Основні завдання:

підтримка економічних інтересів області на міжнародному рівні, здійснення заходів для посилення присутності місцевих підприємств на світових ринках, зокрема через участь у міжнародних виставках та ярмарках, участь у бізнес-конференціях та форумах за кордоном;

розвиток інформаційної підтримки бізнесу шляхом надання необхідних інструментів, грантів, консультацій та аналітичної підтримки підприємствам області для розширення можливостей та полегшення виходу на іноземні ринки; залучення інвестицій і технологічного трансферу: зосередження на створенні нових високотехнологічних підприємств разом з іноземними інвесторами, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності регіону та інтеграції в глобальні ланцюжки доданої вартості.

Очікувані результати:

розширення участі у міжнародних заходах: приймання делегацій із закордонних країн, бізнес-візити за кордон, включаючи презентації економічного та інвестиційного потенціалу Миколаївщини;

збільшення обсягів експорту за рахунок активної підтримки місцевих підприємств у виході на нові ринки;

створення нових маркетингових та презентаційних матеріалів, а також сувенірної продукції з символікою регіону для просування на міжнародному рівні.

Оперативна ціль 2.4. Підтримка розвитку малого та середнього підприємництва

Розвиток підприємництва

Для створення сприятливих умов розвитку малого і середнього бізнесу, зростання його інвестиційної та інноваційної активності, підвищення рівня конкурентоспроможності та збільшення внеску в соціально-економічний розвиток регіону передбачається реалізація таких *основних завдань*:

сприяння фінансовим можливостям малого і середнього підприємництва;

популяризація підприємницької культури;

підвищення конкурентоспроможності малого і середнього підприємництва.

Очікувані результати:

поліпшення бізнес-клімату;

збільшення кількості суб'єктів підприємницької діяльності, забезпечення можливостей для самореалізації широких верств населення;

створення нових робочих місць, збільшення надходжень до обласного бюджету;

підвищення культури ведення бізнесу.

Споживчий ринок

Основні завдання:

сприяння розвитку мережі підприємств торгівлі, ресторанного господарства тощо.

Очікувані результати:

насичення споживчого ринку області необхідними продовольчими ресурсами за цінами виробника;

збільшення кількості підприємств торгівлі, ресторанного господарства тощо;

недопущення стрімкого, неконтрольованого зростання цін на товари першої необхідності.

Оперативна ціль 2.5. Розвиток туристичної та курортної індустрії

Розвиток туристичної та курортної індустрії

Основні проблеми

Однією з галузей Миколаївщини, яка найбільше постраждала з початку бойових дій, є туристична галузь. З початку повномасштабної війни частина туристичних компаній закрилась. Майже всі заклади тимчасового розміщення, які надавали послуги з морського відпочинку, через загрози обстрілів, мінування та обмеження розміщення не працювали, деякі приймали вимушених переселенців.

У зв'язку з тим, що Чорноморське узбережжя залишається потенційно десантонебезпечним та визначено військовим командуванням України як можливий рубіж оборони, а також через загрозу детонації морських мін і ракетно-артилерійських обстрілів перебування туристів на пляжах Чорноморського узбережжя Миколаївської області в літній оздоровчий сезон 2025 року було неможливим.

Основні завдання:

відновлення туристичної галузі в регіоні та забезпечення її сталого розвитку;

формування туристичних дестинацій, розвиток привабливих туристичних зон та маршрутів;

ефективне просування туристичного продукту, впровадження сучасних цифрових інструментів для підвищення обізнаності туристів про можливості й переваги регіону;

участь у національних, регіональних заходах туристичного спрямування та представлення туристичного потенціалу області;

підтримка реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток туристичної сфери області.

Очікувані результати:

збільшення обсягу надходжень від туристичного збору;

покращення туристичної інфраструктури;

створення належних умов для відпочинку, проведення екскурсій та забезпечення інклюзивності на територіях туристично-рекреаційних об'єктів;

створення туристичних маршрутів «Маршрути пам'яті», цифровізація (меморалізація) зруйнованих об'єктів внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

промоція туристичних продуктів (дестинацій) області, популяризація крафтового виробництва, зокрема через активне висвітлення подій, співпрацю з медіа, використання новітніх технологій, створення брендбуку області тощо задля підвищення впізнаваності Миколаївської області як туристично-привабливого і самобутнього регіону.

Стратегічна ціль 3. ВИСОКА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ ТА ЕФЕКТИВНЕ БАГАТОРІВНЕВЕ ВРЯДУВАННЯ

Оперативна ціль 3.1. Відновлення і розвиток інженерної інфраструктури і комунальних послуг

Житлово-комунальне господарство

Основними проблемними питаннями в галузі житлово-комунального господарства є:

значне фізичне зношення, пошкодження/руйнування житлового фонду та інженерних мереж комунального господарства;

недостатній рівень розвитку централізованих систем водопостачання в населених пунктах сільської місцевості;

відставання рівня розвитку централізованих систем водовідведення та очищення стоків від розвитку централізованого водопостачання;

значні питомі витрати та втрати енергоресурсів під час виробництва і надання послуг централізованого тепло-, водопостачання та водовідведення;

необхідність будівництва у м. Миколаїв та інших містах обласного значення сміттєпереробних комплексів для зменшення частки твердих побутових відходів, які видаляються на полігони ТПВ;

подальше залучення інвестиційних ресурсів на реалізацію капіталоемних проєктів розподіленої генерації, розвитку відновлювальної енергетики та необхідність підвищення рівня використання природного потенціалу області у сфері відновлювальної енергетики.

Основні завдання:

фінансова підтримка з місцевих бюджетів співвласників багатоквартирного житлового фонду в реалізації заходів з відновлення, реконструкції та капітального ремонту житлового фонду з обов'язковими енергозберігаючими заходами, у тому числі продовження практики часткового відшкодування населенню, ОСББ, ЖБК вартості енергоефективного обладнання та/або матеріалів, а також відсотків по залучених кредитах на енергоефективні заходи;

розвиток розподіленої генерації на об'єктах комунального господарства, сфери централізованого тепло-, водопостачання та водовідведення;

відновлення, будівництво, реконструкція, капітальний ремонт централізованих інженерних систем тепло-, водопостачання, водовідведення, споруд очищення питної води та стоків;

подальший розвиток колективних установок очищення води на основі зворотного осмосу;

зменшення енергоемності виробництва послуг тепло-, водопостачання та водовідведення господарства;

скорочення непродуктивних втрат і витрат під час надання послуг комунального господарства;

продовження реалізації інвестиційного проєкту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв» за рахунок коштів ЄІБ;

пошук додаткових фінансових джерел, у тому числі за участю міжнародних фінансових організацій для реалізації проєктів.

Очікувані результати:

забезпечення безпечної та надійної експлуатації об'єктів житлово-комунального господарства;

забезпечення підвищення рівня доступу населення до якісної питної води;

зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище за рахунок будівництва і реконструкції об'єктів водовідведення, впровадження проєктів сміттєпереробки, роздільного збирання твердих побутових відходів;

забезпечення стабільного фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунального господарства;

зменшення енергоємності виробництва послуг тепло-, водопостачання та водовідведення господарства;

забезпечення енергоефективності та енергозбереження за рахунок реалізації проєктів розвитку і реконструкції систем централізованого тепlopостачання, зовнішнього освітлення населених пунктів, пріоритетності розвитку альтернативних джерел енергії на об'єктах житлово-комунального господарства та бюджетної сфери, енергозбереження та комплексної термомодернізації будівель бюджетної сфери та житлового фонду;

збільшення частки виробництва енергії з відновлюваних джерел.

Розвиток транспортної інфраструктури

Основні проблеми

У зв'язку з недофінансуванням дорожнього господарства впродовж десяти років експлуатаційний стан доріг в області є незадовільним. Найбільш проблемними, що потребують ремонту, є дороги загального користування місцевого значення, а також вулиці й дороги комунальної власності. Такий стан автомобільних доріг гальмує соціально-економічний розвиток області, негативно впливає на розвиток галузей народного господарства, створює соціальну напругу.

Основні завдання

Основним та актуальним завданням залишається поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності, а також інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення, вжиття заходів щодо відновлення Комунального підприємства «Миколаївський міжнародний аеропорт» Миколаївської обласної ради.

Очікувані результати:

проведення робіт з будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонтів автомобільних доріг загального користування місцевого значення згідно із сучасними європейськими стандартами з відповідною дорожньою інфраструктурою;

поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної

власності, а також інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);

реконструкція і розбудова мережі автомобільних доріг з урахуванням соціально-економічного та адміністративно-територіального розвитку області;

економія капітальних вкладень в автомобільний транспорт у зв'язку з підвищенням продуктивності роботи автомобільного транспорту через збільшення середньої швидкості руху на відремонтованих ділянках дороги;

економічний ефект від зменшення негативного впливу на навколишнє середовище;

посилення контролю за якістю та фінансуванням доріг з боку користувачів;

покращення якості будівництва автомобільних доріг та проведення щорічного контролю;

гарантійний строк експлуатації об'єктів капітального та поточного середнього ремонтів автомобільних доріг загального користування місцевого значення згідно з державними будівельними нормами;

сприяння безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів дорожньої інфраструктури;

покращення транспортної доступності у віддалених населених пунктах.

2.3.2. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади

Бюджетна політика

В умовах воєнного стану вкрай важливо забезпечити належне виконання бюджетів усіх рівнів. За цих умов актуальними завданнями є вироблення нових підходів до реалізації бюджетної політики, спрямованих на зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, посилення об'єктивності та ефективності використання коштів місцевих бюджетів, оптимізації міжбюджетних відносин.

Основні завдання:

визначення показників бюджету з урахуванням поточної воєнної ситуації, наявності фінансових ресурсів, пріоритетних потреб бюджетної сфери, необхідності вжиття заходів щодо ліквідації наслідків збройної агресії;

забезпечення повноти та своєчасності надходжень податків та зборів до державного і місцевих бюджетів, а також виконання запланованих видаткових призначень у повному обсязі;

отримання додаткового фінансового ресурсу з державного бюджету;

вжиття необхідних заходів органами державної влади та місцевого самоврядування щодо ефективного використання бюджетних коштів;

недопущення виникнення простроченої заборгованості із соціальних виплат.

Очікувані результати:

виконання плану надходжень до місцевих бюджетів; поліпшення платіжної дисципліни;

підвищення якості надання соціальних послуг, що надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Оперативна ціль 3.3. Удосконалення системи надання адміністративних, соціальних і культурних послуг

Охорона здоров'я

Основні проблеми:

недостатнє забезпечення медичними кадрами на всіх рівнях медичної допомоги, особливо у сільській місцевості. Зараз в області дефіцит лікарів становить майже 1 250 осіб, у тому числі лікарів загальної практики – сімейної медицини майже 110 лікарів;

відсутність захисних споруд цивільного захисту в частині закладів охорони здоров'я області. На сьогодні в закладах охорони здоров'я 75 укриттів, з них 80% готові та обмежено готові, додаткова потреба у захисних спорудах цивільного захисту становить 41 одиницю.

Основні завдання:

зниження захворюваності на активний туберкульоз (показник захворюваності на туберкульоз становить 52,9 на 100 тис. населення за 2024 рік);

зниження відсотка хворих, у яких онкологічне захворювання виявлено в занедбаних стадіях хвороби (відсоток громадян, у яких онкологічне захворювання виявлено в занедбаних стадіях хвороби за 2024 рік становить 21,8%);

підвищення доступності психологічної допомоги населенню за рахунок створення центрів ментального здоров'я на базі всіх багатoproфільних надкластерних та кластерних лікарень, що дозволить суттєво підвищити доступність і якість надання послуг у сфері психічного здоров'я для населення;

підвищення безперешкодного доступу населення до реабілітаційних послуг.

Очікувані результати:

забезпечення безперервної, доступної та якісної медичної допомоги, створення правових, економічних та організаційних умов надання медичних послуг, орієнтація системи охорони здоров'я на людину в умовах реформування, запобігання захворюванням, насамперед інфекційним та хронічним неінфекційним, зниження рівня інвалідизації та смертності населення, забезпечення заходів з профілактики та лікування соціально значущих хвороб.

Культура

Основні проблеми:

невідповідність культурної пропозиції сучасним потребам населення внаслідок обмеженого фінансування галузі, застарілої матеріальної бази, повільних темпів диджиталізації закладів культури;

відсутність укриттів в закладах культури та мистецької освіти, неможливість побудови захисних споруд без повної реконструкції будівель;

дефіцит кадрів у закладах культури області, зокрема внаслідок застарілої нормативно-правової бази щодо умов оплати праці працівників культури, низького рівня оплати праці кваліфікованих фахівців галузі культури.

Основні завдання:

відновлення спроможності закладів сфери культури надавати сучасні якісні культурні та освітні послуги.

Очікувані результати:

забезпечення населення області якісними культурно-освітніми послугами.

Фізична культура та спорт*Основні проблеми:*

застаріла матеріально-технічна база та недостатня комунікація з міжнародними донорами щодо забезпечення високоякісним спортивним інвентарем, екіпіровкою та обладнанням для спортсменів Миколаївщини;

проблема у збереженні контингенту тренерів – викладачів задля можливості зберегти мережу спортивних закладів з виховання дітей та молоді.

Основні завдання:

відновлення пошкодженої внаслідок військової агресії інфраструктури фізичної культури і спорту;

забезпечення відповідних організаційних, фінансових, матеріально-технічних, кадрових умов для належної підготовки та участі спортсменів Миколаївської області, обласних збірних команд області з видів спорту, у тому числі осіб з інвалідністю, в офіційних всеукраїнських спортивних змаганнях;

забезпечення функціонування системи мотивацій тренерів і спортсменів до високих спортивних досягнень;

підвищення якості спортивної медицини;

забезпечення пропаганди здорового способу життя, занять спортом тощо.

Очікувані результати:

відновлення та поліпшення спортивної інфраструктури;

збільшення кількості медалістів на всеукраїнських та міжнародних змаганнях, підвищення спортивного рейтингу Миколаївської області;

збільшення кількості спортсменів, що залишаються виступати за Миколаївську область;

забезпечення стабільності результату Миколаївської області у Всеукраїнському рейтингу: І місце в II групі областей;

збільшення числа спортсменів Миколаївської області, які будуть представлені на офіційних всеукраїнських змаганнях, а саме чемпіонатах та Кубках України з олімпійських/неолімпійських видів спорту;

забезпечення виплати стипендії Миколаївської обласної військової адміністрації та Миколаївської обласної ради провідним спортсменам Миколаївщини та їхнім тренерам;

забезпечення виплати щорічної винагороди від Миколаївської обласної військової адміністрації кращим спортсменам та їхнім тренерам з олімпійських/неолімпійських видів спорту за результатами минулого року;

створення бази даних закладів спортивної медицини, що функціонують у період воєнного стану, та забезпечення необхідними методичними рекомендаціями щодо надання послуг спортивної медицини медичними закладами Миколаївщини;

створення регіонального фізкультурно-спортивного диспансеру з можливістю надання реабілітації спортсменам, які зазнали травм під час тренувального процесу або під час участі у спортивних заходах;

впровадження найкращих результативних наукових досліджень у систему підготовки спортсменів до спортивних змагань.

Освіта

Основні завдання:

поступове забезпечення повноцінного функціонування освітньої системи та її розбудова відповідно до міжнародних стандартів як стратегічної галузі сучасного громадянського суспільства.

створення безпечного освітнього середовища та повернення до традиційних локацій здобувачів освіти й педагогів, вимушено переміщених як в межах країни, так і за кордон;

відновлення зруйнованої внаслідок військової агресії освітньої інфраструктури;

забезпечення доступності якісної освіти через різні форми навчання;

високий рівень виконання регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітничих кадрів та фахівців;

психологічна підтримка учасників освітнього процесу;

забезпечення учасників освітнього процесу цифровими девайсами.

Очікувані результати:

створення безпечного освітнього середовища;

повернення до очного навчання якомога більшої кількості учнів;

ефективне вирішення питання доступу до освіти учнів із тимчасово окупованих територій та вимушено переміщених як в межах країни, так і за кордон;

забезпечення доступності якісної освіти;

формування нової мережі закладів загальної середньої освіти з урахуванням європейських вимог і найкращого європейського досвіду надання освітніх послуг, які забезпечать здобуття освіти учнями на рівні світових стандартів;

створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійної освіти;

відновлення зруйнованої внаслідок військової агресії освітньої інфраструктури;

психологічна підтримка учасників освітнього процесу.

Оперативна ціль 3.4. Відновлення та збереження навколишнього природного середовища

Охорона довкілля

Основними проблемами екологічного спрямування є:

Миколаївська область потерпає від викидів забруднюючих речовин атмосферного повітря через великий вантажопотік транзитного автотранспорту;

питання зменшення впливу викидів від пересувних джерел на навколишнє середовище потребують вирішення на загальнодержавному рівні та регіональному рівні, а до національного можна віднести стимулювання розвитку водного, залізничного та електричного транспорту, будівництво об'їзних доріг;

відсутність (крім м. Миколаєва) пунктів спостережень за станом атмосферного повітря в населених пунктах області;

забруднення водних об'єктів через скид стічних вод комунальними підприємствами;

замулення малих річок;

забруднення р. Інгулець через скид високомінералізованих стоків гірничорудними підприємствами Кривбасу;

відсутність на території області сміттесортувальних та сміттєпереробних підприємств з перероблення твердих побутових відходів та роздільного збирання відходів, у тому числі небезпечних;

незначна кількість на території області підприємств, що мають потужності та мають ліцензію на здійснення операцій у сфері управління небезпечними відходами;

високий рівень утворення відходів та низькі показники їхнього використання як вторинної сировини, у зв'язку з чим у промисловості та комунальному секторі нагромаджуються значні обсяги твердих відходів, з яких лише незначна частина застосовується як вторинні матеріальні ресурси, решта потрапляють на звалища;

утворення відходів від руйнувань у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації;

низька популяризація знань про природу Миколаївщини.

Основні завдання:

зменшення забруднення навколишнього природного середовища викидами від автотранспорту;

збереження та відтворення природного стану водних об'єктів області шляхом припинення скиду забруднених зворотних вод;

збільшення рівня утилізації та переробки відходів на території області;

зменшення частки відходів, які потребують захоронення;

збереження унікальних і типових природних комплексів на території Миколаївської області шляхом їх заповідання, зменшення втрат біорізноманіття.

Очікувані результати:

виведення з м. Миколаєва та інших населених пунктів потоку транзитного транспорту, розвантаження діючих мостів через річки Південний Буг та Інгул;

збільшення мережі пасажирського електротранспорту в м. Миколаєві;

збільшення кількості стаціонарних постів спостережень за станом атмосферного повітря в області;

фінансування у повному обсязі реалізації заходів щодо будівництва та реконструкцію каналізаційних очисних споруд, які передбачені в межах регіональних природоохоронних програм та заходів, спрямованих на захист і відтворення малих річок області;

участь у погодженні альтернативної схеми скиду високомінералізованих шахтних вод Кривбасу без залучення русла річки Інгулець;

будівництво локальних очисних споруд на підприємствах для здійснення очищення виробничих стоків перед їх скидом до комунальних очисних споруд каналізації;

будівництво на території області сміттесортувальних та сміттєпереробних підприємств з переробки твердих побутових відходів, запровадження роздільного збирання відходів, у тому числі небезпечних, а також відходів від руйнувань, вжиття заходів щодо управління небезпечними медичними відходами;

збільшення кількості на території області підприємств, що мають потужності та мають ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами;

зменшення кількості заборонених на сміттєзвалищах відходів та збільшення рівня використання їх як вторинної сировини;

розвиток природно-заповідного фонду, відновлення зруйнованих територій, збереження та відновлення біологічного та ландшафтного різноманіття;

підвищення рівня екологічної освіти населення;

оцінка стану територій з метою збільшення природно-заповідного фонду області;

збільшення площі територій та кількості об'єктів природно-заповідного фонду;

покращення якості атмосферного повітря та вжиття заходів щодо протидії зміни клімату.

Заходи Програми економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік наведено в додатку 1.

Основні показники економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік (з урахуванням наявних статистичних даних) наведено в додатку 2.

Розділ 3. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2026 РІК

Виконання заходів Програми фінансуватиметься за рахунок коштів державного, обласного та інших місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Під час фінансування запланованих заходів Програми усі виконавці мають забезпечити їх реалізацію із залученням мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату щодо їх використання (додаток 1).

Для забезпечення досягнення мети Програми структурні підрозділи Миколаївської обласної військової адміністрації (відповідальні виконавці) також розробляють та реалізують заходи відповідних обласних цільових та комплексних програм згідно з визначеними обсягами фінансування у межах

бюджетних призначень, що є підставою для врахування зазначених видатків в обласному та інших місцевих бюджетах на відповідний рік. Перелік обласних цільових та комплексних програм (додаток 3) може доповнюватись з урахуванням виникнення підстав, що зумовлюють необхідність прийняття нових програм протягом строку дії Програми.

Обсяг фінансування заходів, спрямованих на виконання Програми та обласних цільових та комплексних програм на відповідний рік, передбачається у проєктах місцевих бюджетів за відповідними програмами у межах наявного фінансового ресурсу.

Фінансування заходів з реалізації Програми здійснюватиметься також за рахунок коштів інвесторів та міжнародних партнерів, які залучаються до реалізації конкретних інвестиційних проєктів та виконання програм міжнародних фінансових організацій, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Перелік інвестиційних проєктів (пріоритетних напрямів), які планується реалізувати у 2026 році, наведено у додатку 4.

Механізм реалізації та контроль за виконанням Програми

Контроль за виконанням Програми здійснюється Миколаївською обласною військовою адміністрацією та обласною радою.

Структурні підрозділи обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування здійснюють аналіз стану реалізації Програми та подають його для узагальнення департаменту економічного розвитку та регіональної політики обласної військової адміністрації щороку до 01 лютого року, наступного за звітним, із зазначенням результатів виконання заходів Програми та витрат на їх реалізацію.

Миколаївська обласна військова адміністрація щорічно звітує про стан виконання заходів Програми перед обласною радою.

Внесення змін до Програми

Відповідальні виконавці заходів Програми в межах компетенції та у разі необхідності забезпечують в установленому чинним законодавством порядку підготовку відповідних матеріалів стосовно внесення змін до Програми.
